

ΕΡΜΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ.

ΕΤΟΣ Γ'. ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1880. ΤΕΥΧΟΣ Β'.

ΠΡΟΟΔΟΣ

Ο ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ Η ΑΙΤΙΑ.

(Συνέχεια ἰδὲ φυλλάδιον ΚΓ'.—ΚΔ'.)

Μεταβαίνοντες νῦν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὸ τὸν ἀτομικὸν αὐτῆς τύπον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὡς κοινωνικὸν σῶμα, εὐρίσκομεν τὸν γενικὸν νόμον ποικιλότερον ἔτι παραδειγματιζόμενον. Ἡ μεταβολὴ ἀπὸ τοῦ ὁμογενοῦς εἰς τὸ ἕτερογενὲς δεικνύεται ἐξίσου κατὰ τε τὸν ἐξελιγμὸν τοῦ πολιτισμοῦ ὡς τὸ σύνολον, ὡς καὶ κατὰ τὴν πρόοδον πάσης φυλῆς ἢ ἔθνους, ὀργῶσα μετ' αὐξανούσης ταχύτητος. Καθάπερ παρὰ ταῖς συγχρόνοις βαρβάρους φυλαῖς, ὀρῶμεν καὶ νῦν ἔτι τὴν κοινωνίαν εἰς τὸν πρῶτον καὶ ὑποδεέστερον αὐτῆς τύπον, δηλ. ὡς ὁμογενῆ συμφορησιν ἀτόμων ἐχόντων τὰς αὐτὰς δυνάμεις καὶ ἐκτελούντων τὰς αὐτὰς λειτουργίας, μόνην δὲ διαφορὰν κατὰ τὴν λειτουργίαν δηλούντων εἰς τὴν διαφορὰν τοῦ φύλου. Πᾶς ἀνὴρ ἐστὶ θηρευτῆς, ἀλιεὺς, τέκτων, χειρῶναξ· πᾶσα γυνὴ ἐκτελεῖ τὰ αὐτὰ κοπιώδη ἔργα· πᾶσα οἰκογένειά ἐστὶν αὐτεπαρκής,

καὶ ἐξαιρουμένης μιᾶς δοθείσης ἐπιθέσεως ἀλλοτρίων, ἐδύνατο νὰ διάγη μεμονωμένη καὶ ἄσχετος ταῖς λοιπαῖς. Μετ' οὐ πολὺ ὅμως κατὰ τὴν πρόοδον τοῦ κοινωτικοῦ ἐξελιγμοῦ εὐρίσκομεν αὕξουσαν διαφορὰν μεταξὺ κυβερνώντων καὶ κυβερνωμένων. Εἰδὸς τι ἀρχηγίας σχεδὸν ἰσοβαθμίου καθορᾶται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτην προχώρησιν τῶν περιπλανωμένων οἰκογενειῶν πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς τὸν σχηματισμὸν νομαδικῆς φυλῆς. Ἡ ἐξουσία τοῦ ἰσχυροτέρου γίνεται ἐπαισθητὴ μεταξὺ ομάδος ἀγρίων ὡς καὶ μεταξὺ ἀγέλης κτηνῶν. Ἐν πρώτοις ὅμως ἐστὶν ἀόριστος, ἀβέβαιος, συμμεριζομένη καὶ ἄλλων κατωτέρας δυνάμεως, οὐδόλως συνοδευομένη ἀπὸ διάφορον ἀσχολίαν ἢ τρόπον τοῦ ζῆν: ὁ πρῶτος ἄρχων κατασκευάζει τὰ ἴδια αὐτοῦ ὄπλα, φονεύει τὰ θηρία ἢ τὰ πρὸς τροφήν χρήσιμα ζῶα, κατασκευάζει τὴν καλύβην αὐτοῦ, καὶ οἰκονομολογικῶς θεωρούμενος, οὐδόλως διαφέρει τῶν λοιπῶν τῆς φυλῆς αὐτοῦ. Προοδευούσης τῆς φυλῆς αὐτοῦ βαθμηδὸν ἢ διαφορὰ μεταξὺ κυβερνώντων καὶ κυβερνωμένων γίνεται ἐπαισθητοτέρα. Ἡ ὑπερτάτη ἀρχὴ μεταβαίνει κληρονομικῶς εἰς τὰ μέλη μιᾶς οἰκογενείας, ἧς ὁ πρεσβύτερος παύων τοῦ προβλέπειν τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἀνάγκας, προμηθεύεται παρ' ἄλλων καὶ ἀναλαμβάνει ἀποκλειστικῶς τὸ ἔργον τοῦ κυβερνᾶν. Συγχρόνως ἀναφύεται ἄλλο ἰσοβάθμιον εἶδος κυβερνήσεως, τὸ Ἰσχυροτικόν. Καθάπερ ἀποδεικνύουσιν ἅπαντα τὰ ὑπομνήματα καὶ αἱ παραδόσεις, οἱ ἀρχαιότεροι τῶν ἀρχόντων ἐθεωρήθησαν ἀνέκαθεν ὡς θεῖα πρόσωπα. Τὰ γνωμικὰ καὶ ὁ βίος αὐτῶν θεωροῦνται ἱερὰ μετὰ θάνατον, καὶ ἐπιβάλλονται ὑπὸ τῶν θεόθεν καταγομέ-

νων αὐτῶν διαδόχων, οἵτινες ἐναλλάξ προβιβάζονται εἰς τὸ Πάνθεον τῆς φυλῆς, ὅπως λατρεύονται ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ἐξιλάσκονται μετὰ τῶν προκατόχων των, ὧν ὁ ἀρχαιότερος εἶναι ὁ ὑπέρτατος, οἱ δὲ λοιποὶ οἱ δευτερεύοντες θεοί. Ἐπὶ πολὺν χρόνον τὰ συμφυῆ ταῦτα εἶδη τῆς κυβερνήσεως ἔμενον στενωῶς συνδεδεμένα. Διὰ γενεᾶς γενεῶν ὁ βασιλεὺς ὑπῆρξε καὶ ἀρχιερεὺς, τὸ δὲ ἱερατεῖον μέλος τοῦ βασιλικοῦ γένους. Διὰ πολλοὺς αἰῶνας ὁ θρησκευτικὸς νόμος περιεῖχε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον πολιτικούς θεσμούς καὶ θρησκευτικὸν συνάμα κῦρος, ἕως δὲ καὶ αὐτῶν τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων ἐθνῶν αἱ δύο αὐτὰι διέπυσαι ἀρχαὶ οὐδόλως διαχωρίζονται ἀλλήλων, εἰμὴ ἐκ τοῦ προσποιητοῦ τίτλου τοῦ Ἐλέφ Θεοῦ, ὃν παρεδέχθη ἡ δευτέρα καὶ ἔτι τηρεῖ. Τὴν αὐτὴν ἔχουσαν μὲ ταύτας ρίζαν, καίτοι βαθμηδὸν ἀποχωριζομένην τούτων, ἀνακαλύπτομεν ἄλλην διέπυσαν ἀρχὴν, τὴν τῶν ἠθῶν, ἢ τὴν τῶν νενομισμένων ἐθίμων. Ἄπαντες οἱ τίτλοι τῆς τιμῆς ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν τὰ ὀνόματα τοῦ Ὑψίστου· ἀκολούθως τὰ τοῦ Θεοῦ καὶ βασιλέως· ἔτι ὑστερότερον τὰ τῶν τῆς ὑψηλοτέρας περιοπῆς ἀτόμων, καὶ τελευταῖον οἱ τίτλοι οἱ διακρίνοντες τὸν μὲν ἀπὸ τοῦ δέ. Ἄπαντες οἱ τύποι τῶν περιποιητικῶν προσαγορεύσεων καὶ προσρήσεων ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν ἐκφράσεις ὑποταγῆς αἰχμαλώτων πρὸς τοὺς κατακτητὰς αὐτῶν, ἢ ὑπὸ κῶν πρὸς ἀρχοντας ἀνθρώπους ἢ θεοὺς—ἐκφράσεις χρησιμεύσασαι κατόπιν πρὸς ἐξιλέωσιν δευτερευουσῶν θεοτήτων, γενικευθεῖσαι μετὰ ταῦτα παρὰ τῆ κοινῆ συναναστροφῆς. Πᾶν εἶδος ἀσπασμοῦ ὑπῆρξε κατ' ἀρχὰς ὑπόκλισις ἐνώπιον μονάρχου ἐν χρήσει

μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἀντὶ λατρείας. Παραχρῆμα ἄλλοι τινὲς τῆς θεοφόρου φυλῆς, ἐλάμβανον τὸν αὐτὸν ἀσπασμὸν θεῖοι ἀποκαλούμενοι ἐπὶ νομισμάτων, ψηφισμάτων καὶ μνημείων, μέχρις οὗ τινὲς τῶν προσαγορεύσεων ἐθεωρήθησαν ὡς ἀνήκουσαι εἰς πάντας. Τοιοῦτοτρόπως, μόλις τὸ κατ' ἀρχὰς ὁμογενὲς κοινωνικὸν πλῆθος ἐχωρίσθη ὀριστικῶς εἰς κυβερνωμένους καὶ κυβερνῶντας, οἱ τελευταῖοι ἀνέδειξαν ἐν τῷ ἅμα ἄλλον χωρισμὸν, τοῦτέστι τὸν θρησκευτικὸν καὶ τὸν λαϊκὸν—τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Κράτος· ἐνῶ ταῦτοχρόνως ἤρξατο νὰ χωρίζηται ἐξ ἀμφοτέρων τὸ ἥττον συμπαγὲς ἐκεῖνο εἶδος τῆς κυβερνήσεως τὸ διέπον τὴν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν συναναστροφὴν τῶν πολιτῶν—εἶδός τι κυβερνήσεως, ὅπερ ὡς καθορᾶται ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τῶν βουλευτηρίων, ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν ὁμοτίμων, καὶ τελεταρχῶν τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης, φέρει ἐν ἑαυτῷ ἰδίαν μόρφωσιν. Ἐκαστον τούτων ἐστὶ καθ' ἑαυτὸ ὑποκείμενον εἰς διαδοχικοὺς χωρισμοὺς. Μετὰ παρέλευσιν αἰῶνων ἀναφύεται, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, λίαν συμπεπλεγμένος πολιτικὸς ὀργανισμὸς συνιστάμενος ἀπὸ μονάρχας, ὑπουργοὺς, γερουσιαστὰς ἢ βουλευτὰς, δικαστὰς, συνάκτας τῶν προσόδων, ταμίας μετὰ τῆς ὑπαλληλίας ἐκάστου διαμερίσματος, καὶ πάντα ταῦτα ἀντιπροσωπεύόμενα κατὰ τὰς ἐπαρχίας ὑπὸ δημαρχιακῶν καὶ ἐνοριακῶν διοικήσεων μᾶλλον ἢ ἥττον σπουδῆ μεμελετημένων. Παραπλεύρως τούτων ὀρῶμεν εἴτα ἀναφυόμενον ἕτερον λίαν περίπλοκον θρησκευτικὸν ὀργανισμὸν μὲ διαφόρους βαθμοὺς λειτουργῶν, ἀπὸ ἀρχιεπισκόπους ἕως ἐκκλησιάρχας, μετὰ τῶν συλλόγων αὐτῶν, ἱεροδικαστηρίων, συνόδων κτλ. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἀείποτε

πολλαπλασιαζόμενας ανεξαρτήτους αίρέσεις και σχίσματα μετὰ τῶν γενικῶν και ἐπιτοπίων ἐκάστου ἀρχῶν. Ταῦτοχρόνως ἀναπτύσσεται λίαν συμπεπλεγμένη συμφόρησις ἠθῶν, ἐθίμων και προσκαίρων καινοτροπιῶν ἐπιβαλλομένων ὑπὸ τῆς κοινωνίας ἐν γένει, και χρησιμεύουσα ὅπως περιορίζῃ τὰς μικροτέρας ἐκείνας ἐπιχειρήσεις μετὰξὺ ἀνθρώπου και ἀνθρώπου, τὰς μὴ κανονιζόμενας ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ ἢ θρησκευτικοῦ νόμου. Πρὸς δὲ, παρατηρητέον ὅτι τὸ ἀείποτε αὐξάνον ἑτερογενὲς τῶν κυβερνητικῶν μέσων ἐκάστου ἔθνους, μετ' οὐ πολὺ δημιουργεῖ ἑτερογενῆ ἄλλα κυβερνητικὰ μέσα παρὰ τοῖς διαφόροις ἔθνεσιν, ἅπαντα τῶν ὁποίων κατὰ τὸ μᾶλλον και ἥττον διαφέρουσιν ὡς πρὸς τὰ πολιτικὰ αὐτῶν συστήματα και τὴν νομοθεσίαν, τὰ σύμβολα τῆς πίστεως και τοὺς θρησκευτικοὺς θεσμοὺς, τὰ ἔθιμα και τὰς τελετάς.

Συγχρόνως προήγετο και ἕτερος οἰκειότερος χωρισμὸς, ἐκεῖνος δι' οὗ τὸ σύνολον τῆς κοινωνίας διεχωρίσθη εἰς διακεκριμένας τάξεις ἐργαζομένων. Ἐνῶ ἡ κυβερνώσα μερίς ὑπέκυπτεν εἰς τὴν προρρηθεῖσαν πολύπλοκον ἀνάπτυξιν, οἱ κυβερνώμενοι ὑπεβάλλοντο εἰς ἄλλην ἐπίσης πολύπλοκον, ἣτις περιέστη ἐν τῇ λεπτομερεῖ διαιρέσει τῆς ἐργασίας τῆς χαρακτηρισζούσης τὰ προοδεύσαντα ἔθνη. Θὰ ἦτο περιττὸν νὰ ἀνιχνεύσῃ τις τὴν πρόοδον ταύτην ἐξ ἀρχῆς και μέχρι τῆς εἰς τάξεις διαιρέσεως τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν και τῆς τῶν συντεχνιῶν τῆς Εὐρώπης. Οἱ πολιτικοὶ οἰκονομολόγοι ἐξήγησαν ἀρκούντως τοῖς πᾶσι τὸν ἐξελιγμὸν, ὅστις ἀρξάμενος μὲ φυλὴν, ἧς τὰ μέλη ἐργάζονται τὰ πάντα ἀφ' ἑαυτῶν, ἀπολήγει εἰς τὴν ἐξηυγενισμένην κοινωνίαν, ἧς τὰ

μέλη μετέρχονται ἕκαστον ἰδιαίτερόν τι ἔργον. Οὕτω βλέπομεν τὸν κατασκευαστὴν βαμβακερῶν ὑφασμάτων ἀποκαθιστάμενον εἰς τι μέρος ἢ πόλιν, ἐκεῖνον τῶν ἐριούχων εἰς ἄλλην, τὸν ἐξ ὀλοσηρικοῦ εἰς ἄλλην, τὸν μεταλλουργὸν εἰς ἄλλην καὶ οὕτω καθέξῃς· ἡ δὲ ἀνταλλαγὴ τῶν ἐμπορευμάτων, ἣν ὑπόσχεται ἡ καθολίκευσις τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου, ἔξει τέλος τὴν τιμὴν ὅτι ἐχρησίμωσεν ὅπως εἰδικεύσῃ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὴν βιομηχανίαν παντὸς λαοῦ. Οὕτως ὥστε ἡ πρόοδος ἀρξάμενη ἀπὸ βαρβάρου φυλῆς, σχεδὸν, ἐὰν οὐχὶ ὄλως, ὁμογενοῦς κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν μελῶν αὐτῆς, ὑπῆρξε καὶ εἰσέτι ὑπάρχει τείνουσα πρὸς οἰκονομικὴν συμφόρῃσιν ἅπαντος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, αὐξάνουσα διὰ παντὸς ἑτερογενοῦς, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἰδιαιτέρας λειτουργίας ἐπιχειρηθείσας ὑπὸ τῶν διαφόρων ἔθνῶν καὶ ἑνὸς ἑκάστου ἔθνους, ὑπὸ τε τῶν κατασκευαστῶν καὶ ἐμπόρων, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐργαζομένων εἰς τὴν παραγωγὴν ἑκάστου ἐμπορεύματος.

Ὁ νόμος δὲ οὗτος παραδειγματίζεται προφανῶς οὐ μόνον εἰς τὸν ἐξελιγμὸν τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα ἄλλον ἐξελιγμὸν τῶν προϊόντων τῆς ἀνθρωπίνου ἐφευρέσεως ἢ ἐνεργείας, συγκεκριμένης, ἀφηρημένης ἢ ἰδανικῆς.

Λάβωμεν ὅθεν τὴν Γλῶσσαν πρὸς ἐξήγησιν τῶν λεγομένων.

Ὁ ὑπεδεέστερος τύπος τῆς γλώσσης, κατὰ τοὺς ἀνθρωπολόγους, ὑπῆρξεν εἶδός τι ἐπιφωνήματος, δι' οὗ ὀλόκληρός τις ἰδέα ἀσαφῶς πως διεδίδετο δι' ἑνὸς μόνου φθόγγου. Ὅτι ὁμως ἡ ἀνθρώπινος γλῶσσα συνέστη ποτὲ ἐξ ἐπιφωνημάτων καὶ ὡς ἐκ τού-

του συντόμως ὁμογενῆς ὑπῆρξε κατὰ τὰ μέρη τοῦ λόγου, δὲν ἔχομεν ἀποχρῶσαν μαρτυρίαν· ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἡ γλῶσσα ἐνδέχεται νὰ ἀνιχνευθῆ μέχρι τύπου, καθ' ὃν τὰ τε ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα ὑπῆρξαν τὰ μόνα αὐτῆς στοιχεῖα, σαφῶς ἤδη ἀπεδείχθη. Ἀκολούθως, πολλαπλασιαζομένων κατὰ μικρὸν τῶν μερῶν τοῦ λόγου ἀπὸ τῶν ἀρχικῶν τούτων — ἀπὸ τοῦ χωρισμοῦ τῶν ῥημάτων εἰς ἐνεργητικὰ καὶ παθητικὰ, — ἀπὸ ὀνόματα ἀφηρημένα εἰς οὐσιαστικά, — ἀπὸ τὰς διακρίσεις τῶν ἐγκλίσεων, χρόνων, προσώπων, ἀριθμῶν καὶ πτώσεων — τὸν σχηματισμὸν τῶν βοηθητικῶν ῥημάτων, ἐπιθέτων, ἐπιρῥημάτων, ἀντωνυμιῶν, προθέσεων καὶ ἄρθρων, — ἀπὸ τὸν ἐξελιγμὸν τῶν διαφορῶν γενῶν, εἰδῶν καὶ ποικιλιῶν τῶν μερῶν τοῦ λόγου, δι' ὧν οἱ πεπολιτισμένοι λαοὶ ἐκφράζουσι τὰς λεπτοτέρας τροπολογίας τῶν νοουμένων, ἐν τούτοις πᾶσιν ὀρῶμεν μεταβολὴν ἀπὸ τοῦ ὁμογενοῦς εἰς τὸ ἕτερογενές. Παρατηρητέον δὲ ἐν παρόδῳ ὅτι, εἰς τὰς ὑποδιαίρέσεις ταύτας καὶ τὴν τελειότητα τῶν λειτουργιῶν ἐκάστης, ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ὀφείλει τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς ἐπὶ πασῶν τῶν λοιπῶν.

Μία ἄλλη φάσις ὑπὸ τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γλώσσης εἶναι ὁ χωρισμὸς τῶν λέξεων τῆς αὐτῆς ὡς ἔγγιστα ἐννοίας. Οἱ γραμματολόγοι ἀπεχάλυψαν πρῶτοι τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὅτι ἐν ἀπάσαις ταῖς γλώσσαις αἱ λέξεις ἀνάγονται κατὰ γένη κοινὴν ἔχουσαι τὴν παραγωγὴν. Ἀρχικὴ τις λέξις ἐφαρμοζομένη ἀδιακρίτως ἐπὶ ἐκτεταμένης μὲν, ἀλλὰ κακῶς ὠρισμένης τάξεως ὄντων, μετ' οὐ πολὺ ὑποπίπτει εἰς τροπολογίας, δι'

ὧν ἐκφράζονται αἱ πρῶτισται τῆς τάξεως διαιρέσεις. Τὰ διάφορα ταῦτα ὀνόματα πηγάζοντα ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς ρίζης γίνονται οἱ γονεῖς ἄλλων ὀνομάτων ἔτι πλέον τροποποιημένων· διὰ δὲ τῆς βοηθείας τῶν συστηματικῶν ἐκείνων τροπῶν τῶν κατόπιν ἐγειρομένων, διὰ τῆς μορφώσεως παραγωγικῶν καὶ συνθέτων ὄρων ἐκφραζόντων ἔτι μικροτέρας διακρίσεις καὶ ποιότητας, ἀναπτύσσεται τέλος γενεὰ λέξεων τοσοῦτον ἑτερογενῶν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἔννοιαν, ὥστε ὁ μὴ μεμυημένος διστάζει νὰ πιστεύσῃ ἂν ποτε ἔσχον τὴν αὐτὴν ἀρχήν. Ἐν τούτοις ἐξ ἄλλων ριζῶν ἐξελίσσονται ὁλονὲν ἄλλαι τοιαῦται φυλαὶ, μέχρις οὔ συνίσταται γλωσσοσῶσα ἀπὸ ἐξήκοντα περίπου χιλιάδας ἀνομοίων λέξεων ἐμφαινουσῶν ἄλλα τόσα ἀνόμοια ἀντικείμενα, ποιότητας, πράξεις κλ.

Ἄλλος τις τρόπος, δι' οὗ ἢ ἐν γένει γλωσσοσῶσα δεικνύει πρόοδον ἀπὸ τοῦ ὁμογενοῦς εἰς τὸ ἑτερογενές, εἶναι ὁ πολλαπλασιασμός τῶν γλωσσῶν. Ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι ὄλαι αἱ γλωσσοσῶσαι ἀνεφύησαν ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ρίζης, ἢ ἐὰν, ὡς φιλολόγοι τινὲς εἰκάζουσιν, ὅτι παρήχθησαν ἐκ δύο ἢ πλειοτέρων, εἶναι φανερόν ὅτι ἐπειδὴ πλεῖστα φυλαὶ γλωσσῶν, τοιαῦται ὡς ἡ Ἰνδο-Εὐρωπαϊκὴ, (ἄλλως ἢ τῶν Ἀρύων γλωσσοσῶσα τῶν Σημιτικῶν ἔθνων), μίαν ἔσχον τὴν ἀρχήν, διεκρίθησαν ὕστερον διὰ μιᾶς προόδου διηνεκοῦς διαστάσεως. Ἡ αὐτὴ διασπορὰ ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἢ προξένησα τὸν χωρισμὸν τοῦ γένους ταυτοχρόνως ἐπέφερε καὶ τὸν χωρισμὸν τῆς γλώσσης ἐνός ἐκάστου, τῆς ἀληθείας ταύτης διαδεικνυομένης ἐν ἐκάσῳ ἔθνει ἐκ τῶν ἰδιοτροπιῶν τῶν ἐγχωρίων διαλέκτων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ πρόοδος τῆς γλώσσης συμμορφού-

ται μετὰ τοῦ γενικοῦ νόμου, τόσον κατὰ τὸν ἐξελεγ-
μὸν τῶν γλωσσῶν ὡς καὶ ἐκεῖνον τῶν γενεολογικῶν
λέξεων καὶ τῶν ἐξελεγκμῶν τῶν μερῶν τοῦ λόγου.

Ἄπο τῆς λαλουμένης μεταβαίνοντες εἰς τὴν
γραπτὴν γλῶσσαν ἀπαντῶμεν διαφόρους τάξεις δε-
δομένων φερόντων τοὺς αὐτοὺς ὑπαινιγμούς. Ἡ
γραπτὴ γλῶσσα ἔστι σύμφυτος τῇ γραφῇ καὶ τῇ
γλυπτικῇ, αἱ τρεῖς δὲ συνάμα εἰσὶ τὰ ἐφόδια, οὕτως
εἶπεῖν, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ σχετίζονται κατ' εὐ-
θεῖαν μετὰ τοῦ ἀρχετύπου πάσης κυβερνήσεως, τῆς
Θεοκρατίας. Ἀπλῶς καὶ μόνον θίγοντες τὴν συνή-
θειαν πολλῶν ἀγρίων φυλῶν, οἷαι οἱ τῆς Αὐστρα-
λίας καὶ τῆς Μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς, τοῦ ἀπεικονί-
ζειν ἄτομα καὶ γεγονότα ἐπὶ τῶν τειχῶν σπηλαίων
θεωρουμένων ἱερῶν, μεταβαίνομεν εἰς ἐκείνην τῶν
Αἰγυπτίων. Παρὰ τῷ λαῷ τούτῳ ὡς καὶ παρ' Ἀσ-
συρίοις ὀρῶμεν ἐπικρατοῦσαν τὴν συνήθειαν τοῦ κο-
σμεῖν διὰ ζωγραφικῶν τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ αὐτῶν καὶ
τὰ ἀνάκτορα τῶν βασιλέων, ὡς ἐν ἀνεκαθεν θεω-
ρούμενα χρώμενοι τούτοις ὑπὸ κυβερνητικὴν ἔννοιαν
ὡς ἐχρῶντο ταῖς πολιτικαῖς ἐπιδείξεις καὶ ταῖς ἐορ-
ταῖς. Περιπλέον διεφώτιζον αὐταὶ τὴν λατρείαν τοῦ
θεοῦ, τοὺς θριάμβους τοῦ ἀποθεωθέντος βασιλέως,
τὴν ὑποταγὴν τῶν ὑπηκόων καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν
ἀπειθούντων. Οὐχ' ἦττον δὲ ἦσαν κυβερνητικαὶ ὡς
προϊόντα μιᾶς τέχνης κοινοῦ σεβασμοῦ ἀπολαυού-
σης ὡς ἱεροῦ τινος μυστηρίου. Ἀπὸ ταύτης τῆς κατ'
ἕξιν χρήσεως τῶν ζωγραφικῶν παραστάσεων ἀνε-
φύη ἡ μικρὸν τροποποιηθεῖσα συνήθεια τῆς εἰκони-
κῆς γραφῆς, συνήθεια εὐρεθεῖσα ἐν χρήσει παρὰ τοῖς
Μεξικανοῖς, καθ' ὃν χρόνον ἀνεκαλύφθη ἡ πατρὶς

αὐτῶν παρὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν. Κατόπιν, διὰ προοδευτικῆς συντομίας ἀναλόγου μὲ τὴν γραπτὴν καὶ λαλουμένην ἡμῶν γλῶσσαν, αἱ μᾶλλον οἰκεῖται τῶν ζωγραφικῶν τούτων ἠπλοποιήθησαν, καὶ τέλος παρήχθη σύστημα συμβόλων, ὧν τὰ πλεῖστα ἔφερον μικρὰν ὁμοιότητα τῶν ἀντιπροσωπευομένων ἀντικειμένων. Ἡ εἰκασία τοῦ ὅτι ὁ αὐτὸς ἐξελιγμὸς συνέβη ὡς πρὸς τὰ Ἱερογλυφικὰ ἐπιβεβαιουῖται, ἐφ' ὅσον ἡ ζωγραφικὴ τῶν Μεξικανῶν γραφὴ ἐγέννησε παραπλήσιον γένος ἰδεογραφικῶν τύπων, μεταξὺ δὲ αὐτῶν, ὡς καὶ παρ' Αἰγυπτίοις, οἱ τύποι οὗτοι ἐν μέρει ὑπέκυψαν εἰς κυριολογικὸν χωρισμὸν ἐξ ἑνὸς καὶ συμβολικὸν ἀφ' ἑτέρου. Κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἡ γραπτὴ γλῶσσα ὑπέκυψεν εἰς ἔτι μείζονα χωρισμὸν, ἐξ οὗ παρήχθη ἡ ἱερατικὴ καὶ ἡ ἐπιστολογραφικὴ ἤτοι ἐγχώριος γραφὴ, ἀμφοτέρας τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τέχνα τῆς ἱερογλυφικῆς. Ταῦτοχρόνως ὀρῶμεν ὅτι διὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν κυρίων ὀνομάτων, μὴ ἄλλως δηλουμένων, ἐπενοήθησαν ἐξ ἀνάγκης φωνητικὰ σύμβολα· καὶ μολονότι διατείνονται ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι οὐδέποτε ἐκτήσαντο ἐντελοῦς ἀλφαθητικῆς γραφῆς, μολαταῦτα ὀλίγοι ἀμφιβάλλουσι ὅτι τὰ φωνητικὰ ἐκεῖνα σύμβολα, παραπληρωματικὰ τῶν ἱερογλυφικῶν, ὑπῆρξαν ἢ βλάστη ἢ γεννήσασα τὴν ἀλφαθητικὴν γραφὴν· ἡ τελευταία χωρισθεῖσα ἄπαξ τῶν ἱερογλυφικῶν ὑπέκυψεν εἰς πλείστους χωρισμοὺς καὶ πλείονα ἀλφάβητα, μετὰ τῶν περισσοτέρων ὁμως καθορᾶται οὐ μικρὰ σχέσις. Ὡς ἐκ τούτου, παρὰ τοῖς νῦν πεπολιτισμένοις ἔθνεσιν, ἀνεφύησαν σειραὶ φθόγγων ἀντὶ σειρῶν γραπτῶν σημείων. Τέλος, δι' ἑνὸς ἔτι σπου-

δαιοτέρου χωρισμοῦ ἐπῆλθεν ἡ τυπογραφία, ἥτις ὁμοειδῆς καὶ αὐτὴ κατ' ἀρχάς, κατήντησε πολυειδῆς.

Ἐνῶ ἡ γραφομένη γλῶσσα διήρχετο τὴν πρώτην αὐτῆς ἀνάπτυξιν, αἱ γραφαὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν αἱ ἀποτελέσασαι τὴν βάσιν αὐτῆς ἐχωρίσθησαν εἰς ζωγραφικὴν καὶ γλυπτικὴν. Θεοὶ, βασιλεῖς, ἄνθρωποι καὶ κτήνη παρίσταντο ἀνέκαθεν δι' ἐγκεχαραγμένων ἐπιχρώστων γραμμῶν. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος γραμμαὶ ἦσαν τοσοῦτον βαθέως ἐγκεχαραγμέναι, καὶ τὸ παριστώμενον ἀντικείμενον τοσοῦτον στρογγύλον καὶ ἐξέχον, ὥστε προσέφερε μεσάζον τι εἶδος μεταξὺ τοῦ ἐντύπου καὶ τοῦ ἐκτύπου· ἄλλως τε ὑπάρχει πρόοδος ἐν τούτῳ· τῶν ἐξεχόντων διαστημάτων μεταξὺ τῶν εἰκόνων κοιλουμένων καὶ τῶν εἰκόνων χρωματιζομένων, ἐγχρωμόν τι ἔκτυπον παρήγετο.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Λαγιαρδου ἐπισκευασθεῖσα Ἀσσυριακὴ τάξις ἐν Συδεγγάμῃ τῆς Ἀγγλίας, παριστᾷ τὸ εἶδος τῆς γλυπτικῆς ἐπὶ τὸ τελειότερον· οἷ τε ἄνθρωποι καὶ τὰ παρισώμενα ὄντα, καίτοι βαρβαρικῶς χρωματισθέντα εἰσὶ γλαφυρότερα· εἰς δὲ τοὺς πτερωτοὺς λέοντας καὶ ταύρους τῶν πυλῶν, ὄρωμεν τύπον γλυφῆς λίαν τετορνευμένον· οὐχ ἥττον δὲ καὶ οὗτος ἔστι κεχρωματισμένος. Ἀλλ' ἐνῶ κατὰ τὴν Ἀσσυρίαν ἡ τελειοποίησις τοῦ ἀγάλματος παρημελεῖτο, δυνάμεθα ἀνιχνεῦσαι ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ τέχνῃ τὴν κατὰ μικρὸν ἐξαφάνησιν τῶν ἀναγλύφων ἀπὸ τῶν τειχῶν. Πᾶς, ὅστις ἠτύχησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ Βρεταννικὸν τοῦ Λονδίνου Μουσεῖον, θὰ παρετήρησε τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων, ἐνῶ ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν τοῦ ἰδεῖν προφανῶς τὰ ἔχνη, ἅτινα φέρουσι τὰ ἀγάλματα τῆς

καταγωγῆς αὐτῶν ὡς ἔκτυπα· ἐπειδὴ πάντα σχεδὸν οὐ μόνον δεικνύουσι ἐκείνην τὴν ἔνωσιν τῶν μελῶν μετὰ τοῦ σώματος, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐκτύπου, ἀλλ' ἔχουσι καὶ τὰ νῶτα τοῦ ἀγάλματος ἠνωμένα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν διὰ ξύλου ἐπέχοντος τὸν τόπον τοῦ τείχους. Ἡ Ἑλλάς ἠκολούθησε τὰ ἴχνη τῆς προόδου ταύτης, ὡς δὲ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ἀσσυρίᾳ, αἱ δίδυμοι αὗται τέχναι κατὰ πρῶτον ἦσαν ἠνωμένα μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν ἀρχιτεκτονικῆς ὡς θεράπαιναί τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Κυβερνήσεως. Ἐπὶ τῶν ἀετωμάτων τῶν ἐλληνικῶν ναῶν ὀρῶμεν κεχρωματισμένα ἔκτυπα παριστῶντα θυσίας, μάχας, τελετάς, ἀγῶνας, τὰ πάντα οὕτως ἢ ἄλλως θρησκευτικὸν φέροντα τύπον. Ἐπὶ τῶν τυμπάνων βλέπομεν γλυφὰς μᾶλλον ἢ ἤττον ἠνωμένας μετὰ τοῦ ἀετώματος, καὶ ἐχούσας ὡς ἀντικείμενον τοὺς θριάμβους τῶν θεῶν καὶ ἡρώων. Τὸ αὐτὸ ἔθος τοῦ χρωματισμοῦ παρατηροῦμεν καὶ εἰς τὰ ἀποσπασθέντα ἀπὸ τῶν κτιρίων ἀγάλματα· μόνον δὲ κατὰ τὰς τελευταίας περιόδους τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ ὁ χωρισμὸς τῆς γλυπτικῆς ἀπὸ τῆν ζωγραφικὴν ἔφθασεν εἰς ἐντέλειαν. Κατὰ τὴν Χριστιανικὴν τέχνην ἀνιχνεύομεν προφανῆ δείγματα παραλλήλου ἀναγεννήσεως. Ἀπασαὶ αἱ γραφαὶ καὶ γλυφαὶ τῶν Εὐρωπαϊῶν τῆς ἀρχαιότητος ἀπεικονίζουσι Χριστοὺς, Σταυρώσεις, Παρθένους, Ἁγίους Οἴκους, Ἀποστόλους, Ἁγίας καὶ Ἁγίους. Ἀπετέλουν δὲ αὗται τὸ σύνολον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς προτρέπουσαι καὶ διεγείρουσαι τὸ αἶσθημα τῆς λατρείας, ὡς ἔτι καὶ νῦν τοῦτο ποιοῦσι παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις καθολικοῖς. Ἐκτὸς τούτων αἱ ἀρχαῖαι γλυφαὶ τοῦ

Χριστοῦ ἐσταυρωμένου, τῶν Παρθένων καὶ Ἁγίων ἦσαν ἐγχρώματοι, ἀρκεῖ δὲ μόνον νὰ ὑπενθυμίσωμεν τὴν πληθὺν τῶν χρωματισμένων Παρθένων καὶ Ἐσταυρωμένων τῶν τε ἐκκλησιῶν καὶ αὐτῶν τῶν γωνιῶν ἐκάστης ὁδοῦ τῶν πόλεων τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης, ἐνώπιον τῶν ὁποίων οἱ πιστοὶ γονυπετεῖς τύπτουσι τὸ στήθος ἐκφωνοῦντες τὸ *mea culpa* πολλάκις τῆς ἡμέρας, ὅπως ἐννοηθῇ τὸ σύνεγγυς καὶ ἡ συνάφεια ἀμφοτέρων τῶν τεχνῶν μετὰ τῆς κοινῆς μητρὸς. Ἔτι δὲ καὶ ὅταν αἱ Χριστιανικαὶ γλυφαὶ διεχωρίσθησαν σαφῶς ἀπὸ τοῦ χρωματισμοῦ, δὲν ἔπαυσαν αὐταὶ νὰ ᾧσι συγχρόνως ὀρησκειτικαὶ καὶ κυβερνητικαὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐκπροσωπευομένου θέματος, ἐχρῶντο δὲ αὐταῖς διὰ τὰ ἐντὸς τῶν Ἐκκλησιῶν μνημεῖα, τὰ μαυσωλεῖα καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν βασιλέων, ἐνῶ ταῦτοχρόνως ἡ ζωγραφικὴ ἐκεῖ ὅπου δὲν ἦτο ἀπλῶς ἐκκλησιαστικὴ ἐφηρμόζετο εἰς διακόσμησιν τῶν ἀνακτόρων καὶ κατὰ τὴν ἐκπροσώπευσιν ἐστεμμένων κεφαλῶν ἠσχολεῖτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἀπεικόνησιν ἱερῶν παραδόσεων. Μόνον δὲ κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ ἐλαϊκεύθησαν διαιρεθεῖσαι εἰς ἱστορικόν, ῥοπογραφικόν, ἀρχιτεκτονικόν, θαλάσσιον καὶ ζωϊκόν εἶδος, ὅταν καὶ ἡ γλυπτικὴ ἐγένετο ἑτερογενὴς ὡς ἐκ τῆς ποικιλίας τῶν πραγματικῶν καὶ ἰδανικῶν ἀντικειμένων αὐτῆς.

(ἔπεται τὸ τέλος.)

Ρ. ΠΕΔΕΚΑΣΗΣ.

ἐδραμάτισε σημαντικὸν πρόσωπον, καὶ συνάμα μὲ τὴν χρῆσιν μεγάλης ὀγκῆς τηλεβόλων, καὶ τῶν μονητόρων, ἤτοι πυργωτῶν θωρηκτῶν πλοίων, παρέστησεν ἀληθῶς τὸν σπουδαιότερον χαρακτῆρα τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν θεωρούμενον.

Ὁ πόλεμος τοῦ 1866, ὅτε οἱ Αὐστριακοὶ ὑπέστησαν τόσον τρομερὰν ἦτταν ὑπὸ τῶν Πρώσων, θέλει μνημονεύεσθαι πολὺν καιρὸν, ὡς ἀγὼν μεταξύ τῶν ἀρχαίων ἐμπροσθογεμῶν ράβδοτῶν τυφεκίων, καὶ τῶν νέων ὀπισθογεμῶν ὄπλων, ἔνθα τὰ τελευταῖα ἤρχαντο λαμπρὰν νίκην.

Ὁ γαλλογερμανικὸς πόλεμος πάλιν τοῦ 1870, καίτοι μὴ χαρακτηρισθεὶς διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ἰδιαιτέρου τινὸς νέου ὄπλου, ἐξαίρουμένης τῆς πολυκρότου *Mitrailleuse*, μυδροβόλου, ὠφελήθη σπουδαίως ὑπὸ τῶν ἐφευρέσεων καὶ βοηθημάτων τῆς ἐπιστήμης, οἷα ἦσαν λόγου χάριν, ἡ ἀναπαράστασις διὰ τῆς φωτολιθογραφίας τῶν στρατηγικῶν χαρτῶν καὶ σχεδίων τοῦ γαλλικοῦ πυροβολικοῦ, ἅτινα διενεμήθησαν κατὰ χιλιάδας εἰς ὅλον τὸν γερμανικὸν στρατὸν καὶ ἡ καθίδρυσις ἐν Γαλλίᾳ τοῦ ἐναερίου ταχυδρομείου, ὅπως διατηρῆται ἡ συγκοινωνία μετὰ τῆς πολιορκουμένης φρουρᾶς τῶν Παρισίων. Ἡ κανονικότης, μεθ' ἧς αἱ ἐπιστολαὶ ἀνεχώρουν διὰ τῶν ἀεροστάτων ἀπὸ τοὺς Παρισίους, δὲν ἐλησμονήθη νομίζω ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν μου, καθότι ἡ μετὰ τῆς πρωτευούσης τῆς Γαλλίας ἀλληλογραφία διετηρεῖτο τακτικῶς δημοσιευομένη εἰς τὰς ἐφημερίδας πάντων τῶν ἐθνῶν καθ' ὅλον τὸν καιρὸν τῆς πολιορκίας ἐκείνης. Ἀπὸ τῆς 23 Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς 28ης Ἰανουαρίου 1871, ὅτε οἱ Παρίσιοι διέμενον πράγματι ἀποκλιχωρισμένοι ἀπὸ τῆς λοιπῆς δημοκρατίας, ἐξήκοντα τέσσαρα ἀερόστατα μετεωρίσθησαν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης μετὰ ἐπιβατῶν, ἐπιστολῶν καὶ περιστερῶν, ἐξ ὧν τρία μόνον ἀπωλέσθησαν καὶ πέντε ἠχμαλωτίσθησαν. Τὸ ἐπιστρέφον ταχυδρομεῖον εἰς Παρισίους ἐπὶ τῶν πτερύγων ἐπιστολοφόρων περισερῶν δὲν ἦτο τόσον τακτικόν· ἀλλ' ὅμως τὸ ἥμισυ τῶν ἀντεπιστελλομένων γραμμάτων ὑπὸ ἀνταποκριτῶν τῆς Τούρς καὶ

ἄλλων πόλεων, τούτέστι περὶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας ἐπιστολῶν, διεβιβάσθησαν εἰς τὴν πολιορκουμένην μητρόπολιν τῆς Γαλλίας, διὰ τῆς δραστηρίου ἐνεργείας τῶν ταχυδρομικῶν ἀρχῶν. Αἱ ἐπιστολαί, ἐξ ὧν αἱ πλεῖσται ἦσαν σύντομοι ὡς τηλεγραφήματα, πρῶτον ἐτυπόνοντο εὐκρινῶς ἐπὶ πλατέως χάρτου, καὶ ἐφωτογραφοῦντο ἔπειτα διὰ μικρογραφικοῦ Σκοτεινοῦ Θαλάμου, Camera Obscura, εἰς μικροσκοπικὸν μέγεθος ἐπὶ λεπτοτάτων διαφανῶν μεμβρανῶν, αἵτινες τυλισσόμεναι ἐτίθεντο ἐντὸς πτερῶν χηνός, ἐσφραγίζοντο κατὰ τὰ δύο ἄκρα, καὶ περιεδέοντο ἐπὶ τῆς οὐράς τῶν πτερωτῶν ἀγγελιαφόρων· αὗται ἐλευθερούμεναι ἐπανήρχοντο μὲ ταχύτητα βέλους εἰς τὰς ἐν Παρισίοις φωλεάς των, ἔνθα συλλαμβάνοντες αὐτὰς οἱ κύριοί των ἀφίρουν τὸ φορτίον των, καὶ αἱ ἐν μικρῇ φωτογραφημέναι ἐκεῖναι μεμβράναι ἐμεγαλύνοντο πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀπτικοῦ μηχανισμοῦ, ὥστε ἀναγιγνωσκόμενα τὰ περιεχόμενά των ἀνετυποῦντο εἰς μεγάλους χαρακτῆρας καὶ διενέμοντο εἰς οὐς διηυθύνοντο.

Ὁ ῥωσσοτουρκικὸς πόλεμος τοῦ 1877—78 ἔσχεν οὐχ ἦτον ἐνδιαφέρον, ἢ οἱ ἀμέσως προηγηθέντες τούτου ἀγῶνες, ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν. Διακρίνεται δὲ οὗτος διὰ τὰ ἐξῆς δύο ἐπιστημονικὰ μέσα καταστροφῆς· δηλονότι διὰ τοὺς ἐφίππους προσκόπους, καὶ διὰ τοὺς μακρόθεν ἐξακοντιζομένους νηορρήκτας τοῦ Whitehead, ἀμφότερα δοκιμασθέντα κατὰ πρώτην φοράν τότε. Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὸν Ῥώσσον-πρόσκοπον ἱππέα μετὰ τοῦ Πρώσου οὐλάνου, τοῦ παραστήσαντος τοσοῦτον σπουδαῖον πρόσωπον ἐν τῇ γαλλογερμανικῇ πολέμῳ. Ὁ πανταχοῦ παρῶν οὐλάνος, καὶ τοι τρομερός, δὲν ἐπροξένησε τοσαύτας ζημίας ὅσας οἱ Κοζάκοι ὠπλισμένοι ἐπίτηδες ὡς πρόσκοποι. Οὗτοι ἐξελέγοντο μετὰξὺ τῶν πνευματωδεστέρων καὶ τολμηροτέρων ἱππέων, ἦσαν ἐλαφρὰ ὠπλισμένοι, καὶ ἐπέβαινον ταχυπόδων ἵππων. Ἐντὸς ζωστήρος ἔφερον περὶ τὴν ὀσφύν των λίτρας τινὰς δυναμίτιδος καὶ δι' αὐτῆς ἐν βραχυτάτῳ διαστήματι χρόνου ἐπέφερον ἀκαταλογίστους ζημίας περιτρέχοντες τὴν ἐχθρικήν χώραν. Μικρὰ ποσότης τῆς ἐκ-

ρηκτικῆς ταύτης ὕλης τιθεμένη ἀπλῶς ἐπὶ τῶν ἐλασμάτων σιδηροδρόμου καὶ ἐκपुरσοκροτουμένη ἤρκει νὰ διασπᾶσθαι καὶ σκορπίσθαι αὐτὰ ἔνθεν κακεῖθεν ἐπὶ πολλὰς ὀργυιάς, ἀποκαθιστῶσα ἀμέσως τὸν σιδηροδρόμον ἄχρηστον καὶ ἀδιάβατον εἰς ἀτμαμάξας. Ὁ ἱππεὺς ἠδύνατο νὰ πεζεύσῃ, νὰ τοποθετήσῃ τὴν δυναμίτιδα περὶ τὴν βᾶσιν τηλεγραφικῆς στήλης, ἀνάψῃ τὴν θρυαλλίδα καὶ ἀνέλθῃ πάλιν ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου ἐντὸς ἐξήκοντα δευτερολέπτων ὥστε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκόπτοντο τὰ τηλεγραφικὰ σύρματα, καὶ ἡ συγκοινωνία διὰ τηλεγράφου καὶ σιδηροδρόμου ἔπαυεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ἔνεκα τῶν τολμηρῶν τούτων ἱππέων, οἵτινες ἀστραπηδὸν διαβαίνοντες δὲν εἶχαν ἀνάγκην εἰμὴ ὀλίγων λεπτῶν χρόνου πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς καταστρεπτικῆς ἀποστολῆς των. Πρὸς τούτοις ἐλαφραὶ γέφυραι, καὶ στερεὰ πασσαλόκιστα ὀχυρώματα ὑπέκειντο εἰς καταστροφὴν δι' ἐκपुरσοκροτήσεως τῆς δυναμίτιδος, ὡς καὶ αἱ διὰ τῶν δατῶν διερχόμεναι λεωφόροι εὐκολώτατα ἀπεφράττοντο διὰ τῆς πτώσεως δένδρων προαιωνίων ἐν ἀκαρεῖ ἀνατρεπομένων ὑπ' ὀλίγης δυναμίτιδος ἐκपुरσοκροτούσης παρὰ τὴν ῥίζαν των.

Εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ ἐν τῷ Δουνάβει ποταμῷ, κατὰ τὸ διάστημα αὐτοῦ τοῦ πολέμου ἐδοκιμάσθησαν ὡς γνωστὸν καὶ οἱ ἐλικοκίνητοι νηορῥήκται τοῦ Whitehead. Ὁ ἐσωτερικὸς αὐτῶν διοργανισμὸς ἐτηρήθη μυστικὸς, ἀμφοτέρω δὲ τὰ διαμαχόμενα ἔθνη ἠγόρασαν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν ἐν τῷ Ἀδριατικῷ κόλπῳ πόλιν τῆς Αὐστρίας Φιοῦμε, ἔνθα ὁ ἐφευρετὴς παρεχώρησε τὸ προνόμιον νὰ κατασκευάζωνται καὶ πωλῶνται. Ὁ νηορῥήκτης λοιπὸν τοῦ Whitehead ἔχει σχῆμα τζιγάρου τῆς Ἀβάνης καὶ μῆκος δώδεκα ἢ καὶ πλειοτέρων ποδῶν. Ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίου ἄκρας περικλείει ἐκρηκτικὸν βάμβακα ἢ δυναμίτιδα ἐκपुरσοκροτούσαν ἅμα ὁ νηορῥήκτης προσκρούσῃ εἰς τι ἀντικείμενον. Ἡ κινητικὴ αὐτοῦ δύναμις εἶνε πεπεισμένος ἀπὸ συνθλιβόμενος ἐντὸς τοῦ σκευάσματος δι' ἰσχυρῶν πνευματικῶν ἀντλιῶν ἀμέσως πρὶν ἢ ὁ νηορῥήκτης ἐκσφενδονισθῇ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ διὰ τῆς θαλάσσης. Ἡ πίεσις τοῦ ἀέρος διὰ τῆς ἐσω-

τερικῆς ἐπιφανείας του ἀνέρχεται εἰς 600 λίτρας δι' ἕκαστον τετραγωνικὸν δάκτυλον. Οὕτω πῶς παρεσκευασμένος ὁ νηορρήκτης τοῦ Whitehead ἐξακοντίζεται ὑπὸ σιωλήνος σιδηροῦ ἐν εἴδει τηλεβόλου διευθυνόμενος ὑποβρυχίως εἰς τὸν σκοπὸν του ὡσπερ βέλος, ἐνῶ ὁ ἐντὸς αὐτοῦ συμπεπυκνωμένος ἀήρ ἐνεργεῖ ἐπὶ ἑλικος περιστρεφομένου εἰς τὴν ὀπισθίαν ἄκρην αὐτοῦ. Ἡ λεπτότης τοῦ μηχανισμοῦ ἐπιτρέπει εἰς τὸν νηορρήκτην νὰ πλέῃ εἰς ὅσον βάθος ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος εἶναι ἀνάγκη νὰ κινῆται. Διευθύνεται δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν μὲ ταχύτητα εἴκοσι περίπου μιλίων τὴν ὥραν. Ἄν τυχὸν ἀποτύχη τοῦ νὰ προσβάλλῃ τὸ ἐχθρικὸν πλοῖον, τότε ἐξαντλουμένου τοῦ ἐν αὐτῷ ἀέρος ἀναδύει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἠμπορεῖ νὰ αἰχμαλωτισθῆ ἄνευ κινδύνου ἢ δυσκολίας. Νηορρήκτης τοῦ εἴδους τούτου προσβάλλων τὰ πλευρὰ θωρακτοῦ πλοίου ἀναποφεύκτως σχεδὸν τὸ καταβυθίζει, καὶ μ' ὅταν ὅτι ἀπεδείχθη ὅτι δικτυωτὸν σύρμα, ἐν εἴδει κρινολίνης κύκλω τοῦ πλοίου προβαλλόμενον, ἠμπορεῖ νὰ παρεμποδίσῃ τὴν εἰς τὰ πρόσω πορείαν τοῦ καταστρεπτικοῦ τούτου τέρατος, ἢ καὶ νὰ τὸ ἀναγκάσῃ νὰ ἐκपुरσοκροτήσῃ ἀβλαβῶς πρὶν ἢ προσεγγίσῃ εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου, εἶναι ὅμως δύσκολον ὅταν πλέωσι τὰ πλοῖα νὰ φέρουν τοιαύτην κρινολίαν συρομένην ἐντὸς τῆς θαλάσσης, ἐνῶ καὶ αὕτη ματαιοῦται, ὅταν ἀντὶ εἴκοσιν ἢ τριάκοντα λιτρῶν ὁ νηορρήκτης τύχῃ νὰ ἦνε παραγεμισμένος μὲ ἑκατὸν ἢ καὶ περισσοτέρας λίτρας δυναμίτιδος. Ἄπαντες βεβαίως ἐνθυμοῦνται πόσον ὁ μεγαλοπρεπὴς στόλος τῶν Γάλλων ἀπέφυγε νὰ προσεγγίσῃ τοὺς γερμανικοὺς λιμένας τῆς Βορείου θαλάσσης κατὰ τὸ 1870 ἕνεκα τῶν ἐν αὐτοῖς ἐσπαρμένων νηορρήκτων. Τοσαύτη δειλία καταλαμβάνει τοὺς ναυτικούς εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ὥστε προτιμοῦν νὰ διακινδυνεύωσι τὴν ζωὴν των εἰς οἰονδήποτε ἀγῶνα μάλλον, ἢ νὰ πλεύσωσιν ἐπὶ ὕδατων ὑποκρυπτόντων τοιούτους τρομεροὺς ἐχθρούς.

Οὐδέποτε ὑπῆρξε τοσαύτη διαφωνία μεταξὺ τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης δυνάμεων περὶ πυροβολικοῦ. Ὑπάρχει τὴν στιγμὴν ταύτην δωδεκάς διαφορῶν τηλεβόλων ἐν ταῖς ἀποθήκαις

τοῦ πυροβολικοῦ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, διαφερόντων ἀπ' ἀλλήλων οὐ μόνον κατὰ τὸ σχῆμα, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ μέταλλον ἐξ οὗ κατασκευάσθησαν. Ὅσον διὰ τὰ τουφέκια ἢ ὁμοφωνία εἶνε πλήρης· ἔθνη τινὰ προκρίνουσιν ἐν εἶδος ὀπισθογεμῶν περισσότερον ἢ ἄλλο, πάντα ὁμῶς συμφωνοῦν περὶ τῆς ἀπολύτου χρήσεως μικρῶν ὄπλων ὀπισθογεμῶν, ἐνῶ ὡς πρὸς τὰ τηλεβόλα διαφωνοῦν. Ἡ Γερμανία ἔχει πεποιθήσιν εἰς τὰ ὀπισθογεμῆ τηλεβόλα, ἐνῶ ἡ Μεγάλη Βρετανία ἐγκατέλιπεν αὐτὸ τὸ σύστημα καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἐμπροσθογεμῆ. Ἡ Αὐστρία κατασκευάζει τὰ τηλεβόλα τῆς ἀπὸ ὀρείχαλκον· ἡ δὲ Γερμανία ἀπὸ χάλυβα. Ἡ Ῥωσσία εὐνοεῖ τὸν χάλυβα καὶ τὸν ὀρείχαλκον. Ἡ Ἀμερικὴ τὸν χωνευτὸν σίδηρον. Ἐνῶ ἡ Ἀγγλία ἔχει τηλεβόλα χαλύβδινα περιβεβλημένα μὲ σφυρήλατον σίδηρον, ἡ Γαλλία μεταχειρίζεται τηλεβόλα σιδηρᾶ περιεζωσμένα μὲ στεφάνας χαλυβδίνους. Τὰ πλεῖστα ὁμῶς τῶν ἐθνῶν προτιμοῦν τὰ ὀπισθογεμῆ τηλεβόλα τὴν σήμερον. Ἄπαν τὸ νέον πυροβολικὸν τῆς Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας εἶνε αὐτοῦ τοῦ συστήματος, καθὼς καὶ τῶν Γερμανῶν καὶ Αὐστριακῶν τὸ πεδινὸν πυροβολικὸν εἶνε τοῦ αὐτοῦ εἶδους. Ἡ Γαλλία τελευταίως δὲν ἔπραξέ τι πρὸς ἀναμόρφωσιν τοῦ πυροβολικοῦ τῆς ὥστε μένουσιν μόναι ἡ Μεγάλη Βρετανία καὶ ἡ Ἰταλία εὐνοοῦσαι τὰ ἐμπροσθογεμῆ τηλεβόλα. Ἄλλ' ἡ Ἰταλία καίτοι παραδεχθεῖσα τὸ βρετανικὸν σύστημα διὰ τὸ βαρύτερον πυροβολικὸν, δὲν ἔχει στερεὰν πεποίθησιν εἰς αὐτὸ, καὶ ἀναμφιβόλως θὰ διστάσῃ νὰ ἐφαρμώσῃ καθ' ὀλοκληρίαν τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα, διότι περιστοιχίζεται ὑπὸ γειτόνων ὀπλισμένων μὲ ὀπισθογεμῆ τηλεβόλα.

Εἶνε περίεργον ὅτι ἐξ ἀπασῶν τῶν μεγάλων Δυνάμεων ἡ αἰείποτε περιεσκεμμένως βαίνουσα Αὐστρία εἶνε ἐκείνη, ἥτις προέβη τολμηρότερον καὶ μὲ πλείονα ἐλευθεριότητα εἰς τὸ ζήτημα τοῦ πυροβολικοῦ. Ἐληγε τὸ ἔτος 1875 ὅτε τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου ἐν Αὐστρίᾳ ἀπεράσισε νὰ παραδεχθῇ τοῦ Στρατηγεῦ Βὸν Ὑγατίου τὸ τηλεβόλον ὡς πεδινὸν ὄπλον, καὶ ἐντὸς δεκαοκτῶ μηνῶν κατασκευάσθησαν δισχίλια τηλεβόλα,

ὥστε πάντα τὰ τάγματα τοῦ πυροβολικοῦ ἐν τῷ πολυαριθμῷ Αὐστρο-Οὐγγρικῷ στρατῷ ἐφωδιάσθησαν δι' αὐτοῦ τοῦ νέου ὄπλου εἰς τόσον βραχὺ διάστημα χρόνου. Ἀκολούθως μετεμόρφωσαν καὶ τὸ βαρὺ πυροβολικόν των κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα οὐδέποτε συνέβη ἐκτέλεσις τοσοῦτον δραστηρία γενομένης ἀποφάσεως. Νέον τηλεβόλον ἐνὸς ἢ ἄλλου εἴδους ἐθεωρήθη ἀπαραίτητον ἀπολύτως, ὅπως διατηρηθῆ τὸ γόητρον τοῦ στρατοῦ, καὶ ἡ ἐπὶ τούτῳ διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ ἵνα ἐκλέξῃ τὸ καλλίτερον ὄπλον ἐπροτίμησεν ἄνευ δισταγμοῦ τὸ ὑπὸ Ὑγαχτίου προταθὲν σύστημα τηλεβόλου. Τὸν Ὀκτώβριον λοιπὸν τοῦ 1874 ἐρρίφθη πρὸς δοκιμασίαν ἡ πρώτη βολὴ ἀπὸ τηλεβόλου τοῦ Ὑγαχτίου καὶ μετὰ ἐν ἔτος ἀκριβῶς ἀπεφασίσθη ἡ γενικὴ ἀνακαίνησις, ἣτις ἔμελλε νὰ εἰσαγάγῃ νέον πυροβολικὸν δι' ὅλον τὸν αὐστριακὸν στρατόν. Ἡ κυβέρνησις προσδιώρισε δύο περίπου ἑκατομμύρια λιρῶν ἵνα δαπανηθῶσιν ἐντὸς δύο ἐτῶν, καὶ ὁ στρατηγὸς Ὑγαχτίος διατάχθη νὰ συνεργήσῃ ὅσον ἠδύνατο ὅπως ἐκπληρωθῆ ὁ σκοπὸς αὐτός. Τὸ τηλεβόλον αὐτὸ κατασκευάζεται χαλυβδορειχάλκινον¹, ἐπειδὴ ὁ Ὑγαχτίος χωνεύει τὸ μέταλλόν του ἐντὸς ψυχρᾶς μεταλλικῆς μήτρας, ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ Πάλλισερ κατασκευάζει τὰς περιωνύμους ψυχρᾶς σφαῖρας διὰ τηλεβόλα. Ὁ ὀρειχάλκος εὐνοεῖται ἀνεκαθεν ὑπὸ τῶν χωνευτῶν τῶν τηλεβόλων, καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἀνατολὴν κατεσκευάσθησαν πελώρια τηλεβόλα ἐξ αὐτῆς τῆς ὕλης. Ἐννεμήκοντα περίπου τοῖς ἑκατὸν χαλκοῦ καὶ δέκα κασσιτέρου εἶνε τὸ κοινῶς ἐν χρήσει μίγμα πρὸς κατασκευὴν ὀρειχάλκου. Ὁ Ὑγαχτίος προκρίνει ὀκτῶ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν διὰ τὸ ἀνάλογον τοῦ κασσιτέρου ἄλλ' ἢ δυσκολία εἰς τὴν χώνευσιν τοῦ ὀρειχάλκου, ὡς τὸ ὁμολογοῦν πάντες οἱ ἔχοντες πείραν τῆς ἐργασίας ταύτης, συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐπιτευχθῆ ἐντελής διάλυσις τῶν δύο μετάλλων, ἐπειδὴ ἀδιάλυτα ἐν μέρει τεμά-

1 Ὀνομασία προσφυσιστέρα ἴσως θὰ ἦτο κατεψυγμένος ὀρειχάλκος.

χια κασσιτέρου ἀπομονούμενα ἔνθεν κακίθην ἐντὸς διαλελυμένης μεταλλικῆς μάζης, ὅταν αὕτη ψυχρανθῆ, συστέλλονται καὶ προξενοῦν κοιλώματα ὅπερ θεωρεῖται σημαντικὸν ἐλάττωμα τοῦ ὀρειχάλκου. Ἄδηλόν ἐστιν ἂν ἀπωλέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ χωνεύειν τὸν ὀρειχάλκον, ἢ ἂν οἱ ἀρχαῖοι ἦσαν ἐπιτηδειότεροι εἰς ταύτην τὴν ἐργασίαν, εἶναι ὅμως θετικὸν ὅτι οἱ σημερινοὶ δὲν κατώρθωσαν νὰ κατασκευάζωσι κράμα ὁμοειδῆς ὀρειχάλκου ὡς ἐκεῖνοι. Ἀπεδείχθη δὲ τοῦτο ὅτε πρό τινων ἐτῶν ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις παρεδέξατο, ἐπὶ βραχὺ διάστημα χρόνου, τὸ σύστημα ὀρειχαλκίνων τηλεβόλων. Διὰ τῆς προσθήκης μικρᾶς ποσότητος φωσφόρου, παρατηρήθη ὅτι δὲν ἐπῆλθεν οὐδεμίᾳ διόρθωσις εἰς τὸ μνησθὲν ἐλάττωμα, καὶ οὔτε εὐρέθη κανὲν ἄλλο μέσον θεραπείας, ὅπως μὴ γίνωνται ἀνωμαλῖαι καὶ λακκώματα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ τηλεβόλου. Τὰ ὀρειχάλκινα ἀγγλικά τηλεβόλα, ἐκτὸς τούτου, εἶχον καὶ ἕν ἄλλο ἀνεπανόρθωτον ἐλάττωμα, τούτέστι μετὰ τινας, πολλὰς ἢ ὀλίγας, ἐκपुरσοκροτήσεις τὸ στόμιον αὐτῶν ἐξέκλινε τῆς εὐθείας γραμμῆς καὶ ἔνευε πρὸς τὰ κάτω, ὅθεν τὰ σπουδαῖα ταῦτα ἐλαττώματα ἐπήνεγκον τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν ὀρειχαλκίνων τηλεβόλων ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, καὶ ταῦτα φαίνεται ὅτι ὁ στρατηγὸς Βὸν Ὑχάτιος κατώρθωσε νὰ ὑπερνικήσῃ. Ἀπεσόθησε δηλονότι τὰ ὑπὸ τοῦ κασσιτέρου προξενούμενα λακκώματα καὶ τὰ τηλεβόλα του μετὰ πολλὰς ἐκपुरσοκρατήσεις δὲν χαμηλάνουν τὸ στόμιόν των. Οὗτος καθυποβάλλων τὸ ῥευστὸν μεταλλικὸν μίγμα εἰς μεγάλην πίεσιν κατώρθωσε νὰ παραγάγῃ ἐντελῶς ὁμοειδῆ μάζαν, καὶ ἀνεκάλυψεν ὅτι τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἐπιτυγχάνεται πρὸς τούτοις δι' ἑνὸς ἔτι βήματος, τούτέστιν, ἂν τὸ ἀναλελυμένον μεταλλικὸν μίγμα ψυχρανθῆ ταχέως. Ὁ χαλυβδορείχαλκος λοιπὸν, ὡς φαίνεται, κατασκευάζεται ἐπιτυχῶς διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου, ἣν πρό τινων ἐτῶν ἐφεῦρον ὅπως τραχύνωσι τὴν ἕλυν, διὰ καταδύσεως δηλονότι εἰς θερμὸν ἔλαιον πρὶν ἔτι ἡ ῥευστὴ μάζα τοῦ μετάλλου πήξῃ.

Ἄμα τὸ μεταλλικὸν κράμα μεταγγισθῆ ἐντὸς τῆς μήτρας τοῦ τηλεβόλου, βυθίζεται μετ' αὐτῆς ἐν δεξαμενῇ ζέοντος ἐ-

λαίου, ὥστε τὸ μέταλλον ψυχραίνεται ταχέως μέχρι βαθμοῦ τινος καὶ ἔπειτα ἐξάγεται ἀπὸ τὴν μεταλλικὴν του μήτραν καὶ ἀφίνεται νὰ ψυχρανθῆ βαθμηδὸν ὀλοτελῶς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατασκευάζεται μάζα κρυσταλλωμένη καὶ ἀπηλλαγμένη τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ συνήθους ὀρειχάλκου. Εἶνε ἄγνωστον ἂν ὁ φώσφορος ἀπαρτίζη διόλου μέρος τοῦ περιγραφέντος μίγματος. Οἱ χημικοὶ λέγουσιν ὅτι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εὔρωσι μέρος αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει ὅτι πολλοστὸν μέρος φωσφόρου δὲν ἀναμίγνυται ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸ μεταλλικὸν κράμα, καὶ ὅτι καταφλεχθὲν ἐξέλιπεν, ἀφοῦ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἐνώση ἐντελῶς τὰ δύο μέταλλα. Ὁ ἐφευρετὴς τηρεῖ ἐχευμένην περὶ τούτου. Τὸ βέβαιον δὲ εἶνε ὅτι παράγει ὁμοιόμορφον καὶ ὁμοειδὲς κράμα σκληρᾶς κρυσταλλώδους φύσεως.

Πρὸς τελειοποίησιν τῶν πυροβόλων του ὁ Ὑγάτιος μετέρχεται ἔτι ἐν ἄλλο μέσον. Μετὰ τὴν ἐν ταῖς μεταλλικαῖς μήτρας χώνευσιν καὶ κατάψυξιν αὐτῶν προβαίνει εἰς τὴν διαστολὴν τοῦ κοιλώματός των. Πρὸς ἐπίτευξιν τούτου εἰσωθόνται βιασίως χαλύβδινοι σφῆνες ἐντὸς τοῦ σωλήνος τοῦ τηλεβόλου ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἕως ὅτου ἡ διάμετρος του εὐρυνθῆ κατὰ ἑπτὰ ἢ ὀκτῶ ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Ἡ διάστασις ἢ διαστολὴ αὕτη τοῦ σωλήνος συντελεῖ οὐ μόνον εἰς τὸ νὰ σκληρύνῃ καὶ συσφίγγῃ τὰ μύρια ἐξ ὧν σύγκειται, ἀλλὰ καθίστησι τὸ ὄπλον ἐλαστικώτερον καὶ ἱκανὸν νὰ ἀνθέξῃ πλειότερον εἰς τὴν βίαν, ἣν ὑφίσταται κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκπυροσφοκροτήσεως τὸ τηλεβόλον μετὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην εἶνε εἰς κατάστασιν ἐντάσεως, καὶ διῆσχυρίζονται μάλιστα ὅτι ὑπάρχει πίεσις ἐξωθεν πρὸς τὰ ἔνδον ἴση μὲ ἐκείνην, ἥτις ἐπεβλήθη ὅπως διαστείλῃ τὸν σωλήνά του τὸ πρῶτον. Ὅτι δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει δὲν ὑπάρχει παραμικρὰ ἀμφιβολία. Ἐπειδὴ πραγματικῶς ἐν τμήμα τοῦ τηλεβόλου πρὶν ἢ ἀποχωρισθῆ ὀλοτελῶς, ἀποσπᾶται ἀπὸ τοῦ κορμοῦ του μετὰ μεγίστης βίας, καὶ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν ἢ ὀπή του συστελλομένη ἀνακτᾶ ἐν μέρει τὴν ἀρχικὴν τῆς διάμετρον.

Καθ' ὅσον πειραματικαὶ δοκιμασίαι δι' αὐτοῦ τοῦ ὄπλου ἀπέδειξαν, ἡ αὐστριακὴ κυβέρνησις δικαιούται νὰ ἐναβρύνηται εἰς τὴν ἀνυσιμότητα τοῦ τηλεβόλου τοῦ Ὑχατίου, ὅπερ ἀμιλλᾶται ἐπιτυχῶς πρὸς τὸ περιώνυμον χαλύβδινον τοῦ Κρούπ κατὰ τὴν εὐθυβολίαν καὶ τὴν στερεότητα· ἐνῶ ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν εἶνε πολὺ πλέον εὖωνον ἢ οἰονδήποτε ἐτέρου συστήματος ῥαβδωτὸν πυροβόλον. Πεδινὸν χαλύβδινον τηλεβόλον Κρούπ ἔχει ἀξίαν ἑκατὸν λιρῶν περίπου καὶ ὅταν ᾖνε ἄνευ ζωστήρων ἀσφαλιζόντων αὐτὸ ἐξωτερικῶς. Τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ κατασκευαζόμενα σιδηρᾶ μὲ χαλύβδινον περιβλήμα τιμῶνται ἐβδομηκοντα λιρῶν ἕκαστον. Τὸ δὲ χαλυβδορειχάλκινον τοῦ Ὑχατίου κατασκευάζεται διὰ τριάκοντα πέντε ἕως τεσσαράκοντα μόνον λιρῶν. Κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν τὸ αὐστριακὸν τηλεβόλον ὁμοιάζει τόσον πολὺ μ' ἐκεῖνο τοῦ Κρούπ, ὥστε ὁ τελευταῖος ἀπῆτησε δικαστικῶς ἀποζημίωσιν διὰ παραβίασιν τοῦ προνομίου του δῆθεν, ὅτε πρώτην φορὰν ἤρξατο ἡ κατασκευὴ τοῦ Ὑχατίου τηλεβόλου.

Εἶνε πασίγνωστον, ὅτι τὸ ἐργοστάσιον Κρούπ τῆς Ἑσσην ἐν Πρωσσίᾳ προμηθεύει χαλύβδινα ὀπισθογεμῆ τηλεβόλα, οὐ μόνον εἰς τὴν Γερμανίαν, ἀλλ' ἐχορήγησε τοιαῦτα καὶ εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ τὴν Τουρσίαν. Κατὰ τὸ 1870 ταῦτα ὑπηρετήσαν τοσοῦτον ἐπιτυχῶς εἰς τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον, ὥστε ἡ ὑπόληψις των μένει ἀκλόνητος.

Τὰ ἀγγλικὰ τηλεβόλα συνίστανται ἀπὸ χαλύβδινον σωλῆνα περιβεβλημένον, ἐν εἴδει τηλεσκοπείου, μὲ διαδοχικὰς ζώνας σιδήρου σφυρηλατημένου, ἐνοῦντα οὕτω τὴν τραχύτητα τοῦ τελευταίου μετὰ τῆς σκληρότητος τοῦ πρώτου· γεμίζονται δὲ ταῦτα ἀπ' ἔμπροσθεν, ἐνῶ τὰ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν εἰσὶν ὀπισθογεμῆ.

Ἡ Ἰταλία παρεδέχθη τὸ ἀγγλικὸν σύστημα εἰς τὰ μεγάλης ὀγκῆς τηλεβόλα, δι' ὧν ὥπλισε τὰ δύο κολοσσαῖα πυργωτὰ θωρυκτὰ Δυΐλιο καὶ Δάνδολο, ἐκτὸς μόνον τοῦ ὅτι μεταχειρίζεται σφαίρας λείας ἀντὶ τῶν ἀγγλικῶν μὲ φυματώδη ἐπιφάνειαν.

Περὶ τῆς σχετικῆς ἀξίας μεταξὺ ἐμπροσθογεμῶν καὶ ὀπισθογεμῶν τηλεβόλων ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἀρμόδιοι ἵνα ἀποφανθῶμεν. Δὲν ὑπάρχει ὁμῶς ἀμφιβολία ὅτι τηλεβόλον γεμιζόμενον ἀπ' ἐμπροσθεν εἶνε ἰσχυρότερον ὡς ὄπλον, διότι ἔχει στερεὰ τὰ ὀπίσθιά του. Ἄλλ' οἱ Γερμανοὶ εὐλόγως πάνυ ἰσχυρίζονται, ὅτι ἀφοῦ τὰ τηλεβόλα των ὑπέστησαν πολλὴν καὶ σπουδαίαν δοκιμασίαν καὶ δὲν ἐξερόρηγνυντο, εἶνε σαφῆς ἀπόδειξις ὅτι εἰσὶν ἀρκούντως ἰσχυρά. Οἱ εὐνοοῦντες τὰ ἐμπροσθογεμῆ τηλεβόλα πάλιν διατείνονται ὅτι ταῦτα εἰσὶν ἀπλούστερα κατὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ὄφειλον νὰ προτιμῶνται. Ἐξ ἄλλου μέρους ὁμῶς ἡ ἐκκάθαρσις καὶ τὸ γέμισμα τοῦ τηλεβόλου γίνονται εὐχερέστερον καὶ ταχύτερον ὅταν ἀνοίγη ἀπὸ τὰ ὀπισθεν. Πραγματικῶς ὡς πρὸς τὰ νεώτερα πελώρια τηλεβόλα τῶν φρουρίων καὶ πλοίων ἀναγκάζονται οἱ Ἄγγλοι νὰ καταφεύγωσιν εἰς παντοίους πολυπλόκους καὶ δυσχρήστους μηχανισμούς διὰ τὸ γέμισμά των, ἐνῶ διὰ τὰ ὀπισθογεμῆ ἀρκεῖ ἀπλῆ τροχαλία, ἢ ἐν γεράνιον. Διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἐμπροσθογεμῶν οἱ πυροβολιστὰὶ ἐκτίθενται εἰς τὸ πῦρ τοῦ ἐχθροῦ, ἐνῶ γεμίζουσι τὸ ὄπλον των μὲ ἀνοικτὰς θυρίδας, καὶ ἀναγκάζονται νὰ ἔχουν τυφλὴν πεποιθήσιν εἰς ὑδραυλικὸν μηχανισμόν διὰ τὴν καλὴν διαχείρησιν τοῦ τηλεβόλου.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα παραδείγματα τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν εἰς τὰ καταστρεπτικὰ καὶ μαιφάφωνα ἔργα τοῦ πολέμου μᾶς διδάσκουσι νὰ μὴ περιφρονῶμεν τοὺς πρὸ ἡμῶν διαβιώσαντας, ἢ ἔτι κατοικοῦντας τὴν σφαῖραν τῆς γῆς ἀγρίους, βαρβάρους ἢ ἡμιπεπολιτισμένους λαοὺς, ὡς δῆθεν ὠμοτέρους καὶ ἠθικῶς ὑποδεεστέρους ἡμῶν· ἐνῶ ἡμεῖς οἱ ἐν πλήρει Ἰῳ αἰῶνι ζῶντες, καὶ ἐναθρονομένοι ἐπὶ τῷ νεωτέρῳ ἡμῶν πολιτισμῷ, ἀντὶ ῥοπάλου, σφενδόνης ἢ τόξου, διὰ παντοίων μυδροβόλων καὶ τηλεβόλων, δι' ὑπογείων καὶ ὑποβρυχίων ἀνθρωποκτόνων μηχανῶν, διὰ τῆς κτηνώδους βίας τῶν στοιχείων, θυσιάζομεν ἐν ἀκαρεῖ ἐκατόμβῃς τῶν ὁμοίων μας. Ἀποτεινόμενοι οὖν πρὸς τὸν Θεόν τοῦ πολέμου τὴν σή-

μερον προσφύτερον ἢ οἱ ἀρχαῖοι, δικαιούμεθα ἡμεῖς νῦν τῷ προσάψωμεν τὴν Ὀμηρικὴν ἐπίκλησιν

« Ἄρες Ἄρες βροτολογεῖ, μαιφόνε, τείχεσι, πλῆττ.»

Δ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ, ἰατρός.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Ὁ κ. Βέχμ, περίφημος γερμανὸς γεωγράφος καὶ ὁ κ. Βάγνερ, καθηγητὴς τῆς γεωγραφίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Κιένισβεργ, ἐδημοσίευσαν ἐσχάτως τὴν ἕκτην ἔκδοσιν τοῦ σπουδαιοτάτου ἔργου αὐτῶν περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς. Περίληψιν ἀκριβῆ τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων εὔρομεν ἐν τῷ Χρόνῳ τοῦ Λονδίνου, ἣν παρατίθεμεν τοῖς φίλοις ἀναγνώσταις τοῦ Ἑρμοῦ ὡς λίαν ἐνδιαφέρουσαν.

Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς πέμπτης ἐκδόσεως τοῦ συγγράμματος, νέαι καταμετρήσεις τοῦ πληθυσμοῦ ἐν διαφόροις κράτεσιν ἐγένοντο, ὡς: ἐν Ἰσπανίᾳ (1877), ἐν Πορτογαλίᾳ (1878), ἐν Ἑλλάδι (1879), ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίᾳ (1879), ἐν Νέᾳ Ζηλανδίᾳ (1878), ἐν Νέᾳ Καληδονίᾳ (1876), ἐν ταῖς νήσοις Τουαμουτοῦ καὶ Σάνδουϊτς (1878), ἐν Σενεγάλῃ (1878), ἐν ταῖς Καναρίοις (1878), ἐν Ἁγίῳ Σαλβατόρῳ (1878), ἐν τῇ γαλλικῇ Γουϊάνῃ (1877) καὶ ἐν Περού (1876).

Αἱ χῶραι, εἰς ἃς μίαν μόνον καταμετρήσιν ἐγένετο μέχρι τοῦδε, εἶνε ὅλαι αἱ νοτιο-αμερικανικαὶ δημοκρατίαι, ἐκτὸς τῆς Χιλῆς· αἱ χῶραι δὲ, αἵτινες οὐδεμίαν πρὸ τοῦ 1853 εἶχον ἐπιχειρήσει, εἶνε ἡ Αὐστρία, ἡ Ἰταλία, ἡ Ἰσπανία, ἡ Πορτογαλία, τὸ Ἀλγέριον, ἡ Αὐστραλίᾳ καὶ αἱ ἀγγλικά ἀποικία τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς.

Κατὰ τὰς νεωτάτας ἐκθέσεις, ἡ Εὐρώπη ἔχει 315,929,000 κατοίκους· ἡ Ἀσία, 834,707,000· ἡ Ἀφρική, 205,979,000· ἡ Ἀμερική, 95,495,000· ἡ Αὐστραλία καὶ Πολυνησία 4,034,000· αἱ πολιτικαὶ χῶραι, 82,500· ἤτοι ἐν ὅλῳ ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ἀνέρχεται εἰς 1,456,223,500. Ὡστε ἀπὸ τῆς τελευταίας ἐκδόσεως τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου, τοὔτέστιν ἐντὸς 22 μηνῶν, παρατηρεῖται αὐξήσις 16,778,000.

Ὁ ἐπόμενος πίναξ δεικνύει τὸν πληθυσμὸν ἐκάστου εὐρωπαϊκοῦ κράτους μετὰ τοῦ ἔτους, καθ' ὃ ἐγένετο ἡ καταμέτρησις αὐτοῦ :

Χῶραι	κάτοικοι	ἔτος
Γερμανία	43,943,834	1878
Αὐστρία	22,176,745	1879
Οὐγγαρία	15,506,715	1876
Ἑλβετία	2,792,264	1878
Βελγική	5,476,668	1878
Κάτω-Χῶραι	3,981,887	1878
Δανημαρκία	2,070,400	1878
Σουηδία.. . . .	4,531,863	1865
Νορβηγία	4,818,853	1876
Μεγ. Βρετανία καὶ Ἰρλανδία (ἐκτίμησις)	34,517,000	1876
Γαλλία	36,905,788	1876
Ἰσπανία	16,625,860	1877
Πορτογαλλία	4,745,124	1878
Ἰταλία	28,209,620	1880

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἑλλάδα, ἡ κατὰ τὸ 1879 γενομένη καταμέτρησις ἐδείκνυεν ἐπιφάνειαν 51,860 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα καὶ πληθυσμὸν 1,679,775. Ἄλλ' ἡ ἐκθεσις ἣτις συνοδεύει τὸ τῆς καταμετρήσεως ἔγγραφον θεωρεῖ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον κατώτερον τῆς ἀληθείας καὶ παραδέχεται 1,702,356 κατοίκους.

Οἱ κ. κ. Βέχμ καὶ Βάγνερ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ᾖσιν ἀκριβεῖς ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ρουμανίαν καὶ τὴν χερσόνησον τοῦ Αἴμου. Διὰ τὰς ἐπιφανείας εἶχον βεβαίως ὑπ' ὄψιν τὸν χάρτην τοῦ

αυστριακοῦ ἐπιτελείου ἠδύναντο λοιπὸν νὰ τὰς ὑπολογίσωσι μετὰ πεποιθήσεως καὶ οὕτω κατάρθωσαν νὰ ὀρίσωσι τὴν ἔκτασιν τῆς Ρουμανίας εἰς 129,947 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα. Διὰ τὸν πληθυσμὸν αὐτῆς παρεδέξαντο τὸν ἀριθμὸν 5,376,000 κατοίκων, κατὰ τὰς παλαιὰς ἐκθέσεις μὲν, ἀλλὰ τὰς μόνας δυναμένας νὰ ἐμπνεύσωσιν ἐμπιστοσύνην τινὰ, μέχρις οὗ τροποποίησιν αὐτὰς ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Σερβίας εἶνε 48,657 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα, ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτῆς 1,353,890 κάτοικοι, ἀλλ' ὁ τελευταῖος οὗτος ἀριθμὸς, καίτοι διδόμενος ὑπὸ τοῦ ἐξόχου στατιστικοῦ σέρβου κ. Jachitch, φαίνεται πολὺ κατώτερος τῆς ἀληθείας κατὰ 275,000. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ νέου Μαυροβουνίου εἶνε 9,433 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων καὶ ὁ πληθυσμὸς 280,000 κάτοικοι.

Ὡς πρὸς τὴν Τουρκίαν, τὸ ἔργον τῶν κ.κ. Βέχμ καὶ Βάγνερ καθίστατο ἔτι δυσκολώτερον. Ἴδου εἰς ποῖα ὀριστικὰ συμπεράσματα κατέληξαν :

I Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία

	Ἐπιφάνεια εἰς ἄγων. χιλιάμ.	Πληθυσμὸς
Ἄμεσοι κτήσεις	479,475	4,790,000
Ἀνατολική-Ρωμανία	35,387	923,179
Βουλγαρία	63,865	1,965,472
Βοσν. Ἐρζεγεβ. κ. Νόβι παζάρ	60,484	4,187,879
Ἐν ὅλῳ	339,211	8,866,530

II Ἀσιατικὴ Τουρκία

	Ἐπιφάνεια	Πληθυσμὸς
Ἄμεσοι κτήσεις	1,889,055	16,126,470
Κύπρος	9,601	150,000
Ἡγεμονία τῆς Σάμου	550	37,000
Ἐν ὅλῳ	1,899,206	16,313,470

Ὅστε ἐν συνόλῳ ἡ Τουρκία ἔχει ἐπιφάνειαν 2,238,417 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων καὶ πληθυσμὸν 25,180,000 κατοίκων.

Περὶ Ρωσσίας ὑπάρχουσι νέα στατιστικά, ἀξίαι πάντης ἐμπιστοσύνης καὶ ἄλλαι πάλιν σεβαστῆς ἀρχαιότητος, ἀλλ' ἀγνώστου προελεύσεως.

Οἱ κ.κ. Βέχμ καὶ Βάγνερ συνέπτυξαν ἀμφοτέρας ὡς ἐξῆς :

	Ἐπιφάνεια (εἰς ἄγwor. βέρστια)	Πληθυσμὸς
Εὐρωπ. Ρωσσία (1870)	4,313,806	65,864,810
Πολωνία (1872)	111,875	6,528,017
Βεσσαραβία (1878) (;)	8,149	127,000
Φινλανδία (1877)	328,233	1,968,625
Καύκασος (1873—76)	385,887	5,391,710
Αὐξήσις ἐν Ἀρμενίᾳ (1878) (;)	22,643	236,600
Σιβηρία (1870)	10,979,687	3,440,362
Κεντρικὴ Ἀσία	2,920,520	4,401,876
Κασπία θάλασσα	386,125	—
	<hr/> 19,456,925	<hr/> 87,959,000

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀνεξαρτήτους χώρας τῆς κεντρικῆς Ἀσίας, τὰς μεταξὺ Χίβας, Βουχάρας, Ἀφγανιστάν καὶ Περσίας κεκλιμένας καὶ τὰς ῥωσικὰς κτήσεις τὰς πέραν τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἔχουσιν ἐπιφάνειαν 200,500 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων μετὰ πληθυσμοῦ 400,000 ψυχῶν. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἀνεξαρτήτου ἔτι διαμερίσματος τῆς Χίβας εἶνε 57,800 χιλιομέτρα τετραγωνικά, ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτοῦ 700,000 ψυχαί. Τέλος ἅπαντες οἱ τῆς φυλῆς τῶν Τουρκομάνων ὑπολογίζονται εἰς 1,100,000 ψυχάς.

Ἐρχόμενοι εἰς τὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἀσίας εὐρίσκομεν διὰ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Βουχάρας καὶ τῶν πέριξ, ἐπιφάνειαν μὲν 239,000 τετρ. χιλιομέτρων, πληθυσμὸν δὲ 2,130,000 ψυχῶν. Ἡ ὅλη ἐπιφάνεια τῆς Ἀραβίας ὑπολογίζεται εἰς 3,456,600 τετ.

χιλιόμ., ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτῆς εἰς 5,000,000 ψυχάς. Ἡ Περσία ἔχει 1,647,070 τετρ. χιλιομ. ἐπιφάνειαν καὶ 7,000,000 κατοίκους. Οἱ κ.κ. Βάγνερ καὶ Βέχμ, μὴ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἀριθμητικὰ ἀποτελέσματα τῆς συνθήκης τοῦ Κανδαμάκ, ἀναβιβάζουσι τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Ἀφγανιστάν εἰς 721,744 τετραγ. χιλιομ. τὸν δὲ πληθυσμὸν αὐτοῦ εἰς 4,000,000 ψυχάς, ἀναφέρουσιν ἐπίσης καὶ τὸν πολὺ μεγαλειότερον ἀριθμὸν, 6,445,000, ὃν ὁ κ. Κὴν δίδει ἐν τῇ Φύσει.

Τὸ Καφίριζάν ἔχει 51,687 τετραγ. χιλιομ. καὶ 1,000,000 κατοίκους, τὸ δὲ Βελουχιστάν 276,515 τετρ. χιλιομ. καὶ 350,000 κατοίκους. Εἰς τὴν Κίναν μετὰ τῶν ἀπ' αὐτῆς ἐξαρτωμένων χωρῶν ἀποδίδονται 11,813,750 τετρ. χιλιομ. καὶ 434,626,500 ψυχαί, ἀριθμὸς, ὃν ἄλλοι, δικαίως ἴσως, θεωροῦσιν ὡς πολὺ κατώτερον τῆς πραγματικότητος.

Τὸ Χόγκ-Κόγκ, κατὰ τὸ 1876, ἠρίθμει 83 τετρ. χιλιομ. μετὰ 139,144 κατοίκων, ἐνῶ τὸ Μακάν εἶχεν 1,175 τετρ. χιλιομ. καὶ 77,320 κατοίκους. Ἡ Ἰαπωνία, τέλος, κατὰ τὴν στατισικὴν τοῦ 1878, εἶχε 370,711 τετρ. χιλιομ. καὶ 34,338,504 κατοίκους.

Ἡ ὀλικὴ ἐπιφάνεια τῶν ἐν Ἰνδία ἀγγλικῶν κτήσεων συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Βάρμας, εἶνε 899,341 τετρ. χιλιομ. τῶν δὲ ἡμιανεξαρτήτων Κρατῶν 357,903. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 191,095,441 διὰ τὰς πρώτας καὶ 49,203,053 διὰ τὰ δεύτερα ἤτοι ἐν ὅλῳ ἔχομεν 1,257,224 τετρ. χιλιομ. καὶ 240,298,500 κατοίκους.— Οἱ Γάλλοι κατέχουσιν ἐν Ἰνδία 508 $\frac{1}{2}$ τετρ. χιλιομ. μετὰ 280,381 κατοίκους (1877), οἱ δὲ Πορτογάλλοι 3,885 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα μετὰ 444,987 κατοίκων.

Ἡ Κεϋλάνη ἔχει ἐπιφάνειαν 24,702 τετραγ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν, 2,555,577 (1877). Ὁ ἀκόλουθος πίναξ τέλος δεικνύσι τὰς ἐπιφανείας καὶ τὸν πληθυσμὸν τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς Ἰνδοκίνας, κατὰ τὰς νεωτάτας ἐκθέσεις.

	<i>Ἐπιφάνεια</i> (εἰς τετρα. χιλίωμ).	<i>Πληθυσμός.</i>
Βουρμάχ, ἀγγλικόν	229,351	2,757,000
Μανιπούρ	49,695	426,000
Φυλαὶ ἀνατολικαὶ καὶ με- σημβριναὶ τοῦ Ἀσάμ	63,890	200,000
Βουρμάχ, ἀνεξάρτητον	457,000	4,000,000
Σιάμ	276,850	5,750,000
Ἄννάμ	440,500	21,000,000
Κοχιγκίνη, γαλλικὴ	59,450	1,600,000
Μαλάκα, ἀνεξάρτητος	81,500	300,000
Διαμερίσματα τῶν πορθμῶν	3,470	350,000
Καμβότζη	83,800	890,000
	<u>1,715,500</u>	<u>36,973,000</u>

Αἱ νῆσοι τοῦ ἰνδικοῦ Ἀρχιπελάγους διαιροῦνται ὡς ἐξῆς:

	<i>Ἐπιφάνεια</i>	<i>Πληθυσμός.</i>
Νῆσοι Ἀνδαμάν	6,497	44,500
» Νικοβάρ	4,772	5,500
» Σόνδη, Μολούα, Σε- λέβοι κλπ.	1,698,757	27,343,000
» Φιλιππίνας	295,585	7,450,000
Ἐν ὅλῳ	<u>2,002,644</u>	<u>34,813,000</u>

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Πολωνησίας διαιρεῖται ὡς ἐξῆς (1879): Νέα-Θαλία Νότιος 693,743 κάτοικοι. — Βικτωρία 879,442 κάτοικοι. — Αὐστραλία μεσημβρινή 248,775. — Βόρεια διαμερίσματα 3,625. — Κουίνσλανδ 210,510. — Αὐστραλία δυτικὴ 28,116. — Τασμανία 109,947. — Νέα-Ζηλανδία 476,642 περιλαμβανομένων καὶ τῶν Μαορίσ.

Ἀκριβῆς καταμέτρησης τῆς ἐπιφανείας τῆς Νέας-Γουϊνέας, ἀναβιβάζει αὐτὴν εἰς 785,362 τετρ. χιλιομέτρα, ἢ μᾶλλον εἰς 807,956 μετὰ τῶν πέριξ νήσων, τὸν δὲ πληθυσμὸν τῆς εἰς 500,000 ψυχὰς περίπου.

	Ἐπιφάνεια	Πληθυσμός.
Μελανησία	145,855	606,800
Πολυνησία	9,791	130,400
Νῆσοι Σάνδουϊθ	17,008	58,000
Μικρονησία	3,530	84,650
Ἐν ὅλῳ	176,184	879,850

Ἡ ὅλη ἐπιφάνεια τῆς Ἀφρικῆς ὑπελογίσθη ὑπὸ τοῦ δόκτορος Νάχτιγαλ εἰς 29,283,390 τετραγ. χιλιόμε. διαιρούμενα ὡς ἐξῆς μετὰ τοῦ πληθυσμοῦ ἐκάστου μέρους.

	Ἐπιφάνεια.	Πληθυσμός.
Μαρόκον.	812,332	7,829,000
Ἄλγεριον	667,055	2 867,600
Τύνης	444,348	2,100,000
Τρίπολις, κλπ.	1,003,349	1,010,000
Σαχάρα.	6,180,426	2,850,000
Αἴγυπτος καὶ αἱ ἀπ' αὐτῆς ἐ- ξαρτώμεναι χῶραι.	2,986,915	17,420,000
Σουδάν κεντρικόν.	1,714,983	31,770,000
» δυτικόν καὶ ἄνω Γουϊνέα.	1,993,046	43 600,000
Ἄβυσσινία.	333,279	3,000,000
Χαράρ κλπ.	1,897,038	15,700,600
Χῶραι πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ.	2,254,980	27,200,000
» πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ.	1,717,900	20,200,000
Ἀφρικὴ νότιος ἀνεξάρτητος.	1,500,000	13,286,400
» Πορτογαλλικὴ Ἀνατολ.	444,497	1,000,000
» » Δυτικὴ.	78,470	9,000,000
Κράτος ἐλεύθερον τῆς Ὁράγγης.	968,418	75,000
Ἀφρικὴ Ἀγγλικὴ νότιος.	968,458	4,966,000
Νῆσοι Ἀφρικανικαί.	626,054	3,892,400
.	3,357,842	4,212,000
	29,283,390	205,979,000

Διὰ τὴν Ἀμερικὴν ἔχομεν τὰς ἐπομένους διαιρέσεις :

	Ἐπιφάνεια.	Κάτοικοι.
Ἄμερική βόριος ἀγγλική.	3 248,018	3,539,470
Βερμούδη.	49 ¹ / ₂	43,810
Βοραιοαμερικανικαὶ κτήσεις τῶν Γάλλ.	90	5,338
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι.	3,603,884	49,000,000
Μεξικόν.	1,921,440	9,485,600
Ἄμερική κεντρική.	547,308	2,859,800
Ἀντίλλαι.	244,478	4,412,000
Γουϊάνη.	461,477	345,000
Βενεζουέλα.	1,137,915	4,884,392
Κολομβία.	837,000	3,100,000
Ἰσημερινός.	623,205	4,148,000
Περοῦ.	1,117,941	3,058,000
Χιλῆ.	321,642	2,400,000
Ἀργεντινὴ δημοκρατία καὶ Παταγονία.	3,051,076	2,400,000
Οὐρουγκέη.	486,920	440,000
Παραγκέη.	238,920	293,900
Βρεζιλία.	8,337,218	41,408,290
Νῆσοι Φαλκλάνδ.	4,840	4,400
	<u>25,883,094 ¹/₂</u>	<u>95,495,000</u>

Ἐν τέλει οἱ κκ. Βάγνερ καὶ Βέχμ μᾶς δίδουσι τὴν στατιστικὴν τῶν πολιτικῶν χωρῶν. Αἱ ἐν τῷ βορείῳ πολιτικῷ κύκλῳ περιεχόμεναι χῶραι ἔχουσιν ἐπιφάνειαν 3,059,400 τετραγων. χιλιόμετρα, ἀλλ' αἱ μόναι κανονικῶς κατοικοῦμεναι εἶνε ἡ Ἰσλανδία μετὰ 72,000 κατοίκων καὶ ἡ Γροενλανδία μετὰ 10 χιλιάδων. Ἀποδίδουσιν εἰς τὰς ἐν τῷ ἀνταρκτικῷ πόλῳ χώρας 660,000 τετραγ. χιλιόμ. ἀλλὰ μέχρι σήμερον ἀγνωστον εἶναι ἂν κατοικῶνται.

Α. Χ. ΣΤΕΦΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἄσεβης ἀλλὰ προληπτικός.

Οἱ προληπτικοὶ συνήθως ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς πολλοῖς ἐκεί-
νοις τῶν ἀνθρώπων ὁμίλοις παρ' οἷς ἀδιάσειστος διατελεῖ ἡ
πρὸς πάσας τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις πίστις, παρ' οἷς τὸ
θεῖον δοξάζεται παρεμβαινόν, ὡς αἱ μυθολογούμεναι Μοῖραι,
ἐν ἀπάσαις ἐκάστου βροτοῦ ταῖς περιπετείαις. Καὶ ὅμως συνέ-
τυχόν ποτε παραδόξῳ προληπτικῷ, ὅσπερ πολέμιος τῶν δογ-
μάτων ὄλων τῆς οἰκουμένης, καὶ αὐτῶν δῆλα δὴ ἀκόμη τῶν
ἀποκαλυφθέντων μὲν πρῶτον τῇ ἀνθρωπότητι ἀπὸ τοῦ ὄρους
Σινᾶ, διακηρυχθέντων δὲ εἴτα θεοπρεπῶς ἀπὸ τοῦ ὄρους τῶν
Ἐλαιῶν καὶ ἐπὶ τέλους τῇ ἐπιγείῳ θυσίᾳ οὐρανίως μαρτυρη-
θέντων ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ, κατείχετο, ἦν ὅτε, ὑπὸ τοῦ τῶν κοι-
νῶν καὶ ἀμαθῶν δέους καὶ ὠρῳῶδει μὲν τινὰς τῶν ἁγίων τοῦ
θεοῦ ἡμερῶν, ἐπτοημένος δὲ ἀνέμενε δυσμοίρως τι συμβησόμε-
νον ὁπότε τύχη τινὶ ἐνατένιζεν εἰς τὸν ἀριθμὸν 13.

Τὸ κατ' ἐμέ, στερρῶς μὲν εἰσαεὶ ἀντεγόμενος τῆς τῶν πα-
τέρων πίστεως, ἀλλὰ τὰ ἐπὶ γῆς γιγνόμενα πάντα ἀποδιδούς
τῇ ἐλευθέρᾳ τοῦ ἐλευθέρου ἀνθρώπου βουλήσει, τὸ δὲ θεῖον δο-
ξάζων μὴ τοῖς ἀνθρωπίνους ἀναμίγνυσθαι χρήμασιν ἢ ὅπως αἱ
Γραφαὶ διδάσκουσι καὶ κελεύουσιν εἰώθειν σκώπτειν τὸν ἄν-
δρα καὶ ἀπορῶν ἡρώτων εἰς ὅ,τι αὐτῷ ὠφέλησεν ἡ φιλοσοφία
καὶ ἡ πρὸς τὰ τοῖς πολλοῖς δεδογμένα ἀσέβεια, εἶγε, καθάπερ
τὰ γραῖδια, τὰς Μοίρας ἐπικλωθούσας τὰ τοῖς ἀνθρώποις ζυμ-
βαίνοντα, ὁ σοφὸς αὐτός, ἠγεῖται καὶ ἀριθμοῖς τισὶν ἰσχὺν ἀ-
ποδιδούς πανσθενῆ ὡςπερ φαντάσματα τούτους οἶεται τῶν ἐν
Ἄδου κακοποιῶν δαιμόνων, οἷς ἐπίστευον καὶ δὴ καὶ νῦν ἔτι
πιστεύουσιν ἐκ τῶν χριστιανῶν ὅσοι τῶν Γραφῶν ἐπιλανθά-
νονται πολλαχῶς διατρανουσῶν ὅτι διὰ τοῦ μαρτυρίου τοῦ
θεοανθρώπου ἤττηται μὲν ὁ Ἐωσφόρος κατήργηται δὲ ὁ Διά-
βολος καὶ πεπᾶττητα. Ἄλλ' ὁ συνήθης μοι ἐκεῖνος ὁ ὑπὲρ πᾶ-
σαν ἔννοιαν καὶ πάντα λόγον παράξενος «κῆν με πείσης οὐ με

πείσεις» αείποτε ἀπαντῶν ὡς περ βιβλίον ἀδιόρθωτον καὶ στερεοῖς, τὸ δὴ λεγόμενον, γεγραμμένον τύποις ἀπειργέ με περὶ προλήψεων λασχηνεύειν, φωνῆς μὲν ἐπιτάσσει οὐδαμῶς ἀστεία, χειρῶν δὲ κινήσει σχεδὸν τι Βουλγαρικαῖς καὶ βαρβάρους χρώμενος. Ἐτερπόμεν δὲ, ἵνα τάληθῃ εἶπω, κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν ὁρῶν αὐτὸν δυσφοροῦντα ἐπὶ τοῖς συχνοῖς μου ἐκείνοις τῶν ἀντιφατικῶν αὐτοῦ δοξασίων καὶ προλήψεων καὶ ὑπερφυσικῶν φόβων ἐλέγχους, ἐπεὶ καὶ οὗτος ἀγροικότερον καὶ ὄφρως ἰοβόλου δηκτικώτερον κατειρωνεύετό μου τῇ *Συνόψει* ἐγκύπτοντος καὶ ἐν συνοχῇ εὐλαβεῖ εὐχομένου καὶ τοῖς πατρώοις ἐθίμοις τῶν χριστιανικῶν ἐορτῶν καὶ πανηγύρεων καὶ νηστειῶν ἀσαλεύτως ἐμμένοντος. Τὸ δὲ πρᾶγμα ἐφαίνετο καθόλου εἰς ἐντελῆ τῆς φιλίας ἀποθησόμενον ρῆσιν.

Ἄλλ' οἷα ἢ τῶν ἀνθρωπίνων γνωμῶν μετάστασις! οἷα ἢ τῶν αἰσθημάτων ἐπὶ τοῦ πλάνητος ἡμῶν ἀστέρος ἀλλοίωσις! Παραγενόμενος γάρ ποτε πρὸς τὸν συνήθη κατὰ ἑσπέραν, ἦν ἐν ἀλλαγαμοῖς μὲν καὶ κυμβάλους καὶ καλάρδοις καὶ ὀρχήσσει καὶ ᾠδαῖς ἐορτάζομεν λεληθότες δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ τὰς θρησκευτικὰς πίστεις ταῖς Μοίραις καθιεροῦμεν, ἤκουσα αὐτοῦ οὕτω διαθέρμως περὶ τινος τῶν προλήψεων λέγοντος, οὕτως εὐφραδῶς διεξιόντος καὶ διατραγωδοῦντος τὰ ἀτασθάλως παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ζυμβαίνοντα, ὥς ἀπιέναι μὲν με τοῦ οἴκου μελαγχολῶντι εἰκότα καὶ ὡς ἐν Τροφωνίου μεμαντευμένον, τῆδε δὲ κακείσε τῆς λεωφόρου πλανώμενον διαλογίζεσθαι κατ' ἐμαυτὸν καὶ ἐρωτᾶν μὴ ἄρα εἰκότως πᾶν ἐκεῖνος ταῖς προλήψεσι πείθηται καὶ ταύταις ἀκολουθῆ ὡς δεσποίνας τοῦ βίου καὶ τυράννοις τισὶ τῆς ἐπιγείου κοινωνίας ἀνωθὲν ποθεν καθεστηκυῖαις. Τίς δὲ ἦν ἡ ἑσπέρα ἐκείνη; Ἡ παραμονὴ καλεῖται τῆς πρώτης τοῦ ἔτους καὶ οἱ πανταχοῦ γῆς χριστιανοὶ πιστοὶ τε καὶ δυσπίστως ἔχοντες, εὐλαβεῖς τε καὶ μὴ, τοῖς ἀστρολόγοις προσφεύγουσι καὶ τοῖς πολυτρόποις μαντείοις καὶ τοῖς χαρτοπαιγνίοις, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι κατὰ τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν μαθητόμενοι καὶ τὰ ἐκάστω αὐτῶν παρεσκευασμένα τῇ Τύχῃ, εἶπερ οἷόν τε ἐστί, προγνωσόμενοι. Καὶ

πολλοὶ μὲν, ὡς ἴστε, εἰσὶν οἱ ἐκ τῶν χρησμολογιῶν ἐκείνων κακὰ ἑαυτοῖς προοιωνιζόμενοι, πλείους δὲ οἱ ἐπὶ χρῆσταῖς ἐλπῖσι τὸν ἥλιον τῆς ἐπιούσης ἀνίσχοντα προσδοκῶντες. Ἄλλὰ τὰς γηθοσύνας ἢ ἐν δέους καὶ κακῶν οἰωνῶν ἀγωνία παρερχομένης τῆς παραμονεῖου νυκτὸς ὥρας οἱ τῆς γραφίδος ἐργάται, εἴτε δημοσιογράφους εἴτε γραφιδοπράτας λυπρούς, εἴτε ὡς ἄλλως δοκεῖ ὑμῖν καλέσητε τούτους, ἰδίαις τισὶν ἐπικαλλύνουσι ψυχαγωγίαις, τὰ δὲ ἐν τῇ ἐπικοινωνίᾳ αὐτῶν διαμειδόμενα φιλοδωρήματα οὔτε τῇ τῶν τιμῶν ὀλκῇ ὑπεράγαν βάρεα, οὔτε τῇ τῶν ἀλαβαστρεῖων καὶ τῶν χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν ἢ ἀδάμαντινων ἢ μαργαριτεῖων σκευῶν καὶ κοσμημάτων μαρμαρυγῇ τῶν ὑπὸ τῶν κολλυβιστῶν ταῖς ἐκυτῶν ἐταίραις προσωρισμένων διαπρέποντα, εἴπερ οὐκ εἰοίκασι τοῖς ἀθυρματίοις ἄπερ αἱ Μοῦσαι ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ πρὸς τοῦ Ἀπόλλωνος τὴν ξανθὴν κεφαλὴν παίζουσαι βάλλουσιν, εἴπερ οὐ τοῖς σεμνοῖς ψελλίοις ὁμοῖα φαίνονται οἷςπερ ὁ ἐκηβόλος νύκτωρ καὶ καθευδουσῶν τῶν καλῶν ἀδελφῶν κούφη τῇ χειρὶ κοσμῶν περιδεῖ τὰς λευκὰς τούτων ὠλένας, ἀστεῖα πάντως καὶ γλαφυρὰ καὶ ἀνεμῶλια μὲν πλὴν ἄλλ' οὐκ ἀχάριστα οὐδὲ βαναύσου πλούτου ἄκομψα καὶ ἀπειρόκαλα τυγχάνουσιν ἐπιδείγματα.

Ἦν μὲν οὖν ἡ παραμονὴ τῆς πρώτης τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ τρίτου ἔτους καὶ περὶ λύχνων ἀφὰς παῖδες καλλίφωνοι ἦδον τὸν Ἁγιο-βασίλῃ πρὸ τῆς θύρας τοῦ ἀσεβοῦς πλὴν προληπτικοῦ φίλου· ἐγὼ δὲ εἰθάλων παρ' αὐτῷ ἐν χερσὶ φέρων φύλλον χάρτου τετυπωμένον ἄρτι καὶ καινουργές—ἐτύγγανον γάρ ποτε ἐν τοῖς ἐλάχιστα τῶν ἐργατῶν τοῦ καλάμου—προσηγόρευον μὲν αὐτὸν καὶ περιεπτυσσόμεν «ἰδοῦ σοι κἀγὼ, λέγων, ἀσεβής τις γενόμενος» ἠρξάμην δὲ φαιδρῶς καὶ νεανικώτερον ἀναγινώσκων ἄρθρον τι ἐφημερίδος ἐν ᾧ τὴν λεγομένην ἐπιθεώρησιν τοῦ λήξαντος ἐνιαυτοῦ ποιούμενος ἔγραφόν τινα, οὐκ οἶδ' ὀπόθεν ὀρησάμενος, περὶ τῆς βεβοημένης ἐκείνης ἀποστροφῆς Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ πρὸς τὸν ἥλιον, οὐ πάντη μὲν ἀσύμφωνα πρὸς τὰς ἱεράς τῶν Ἑβραίων καὶ ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν Γραφὰς ἀλλὰ πῶς ἐρμηνεύοντα τὴν ἀπο-

στροφήν εκείνην οὕτως ὥστε τὰς Γραφὰς δοκεῖν ἐγγὺς κεῖσθαι
 τῇ ἐπιστήμῃ. Ἄλλ' οὔτε ἡ εὐχαρίς μου καὶ λάλος γλώσσα
 οὔτε οἱ ἀποκάρδιοί μου κατασπασμοὶ καὶ αἱ διάθερμοι περι-
 πτύξεις οἷά τε ἐγένοντο ἀλλοιωῶσαι τὸ συνωφρωμένον τοῦ φί-
 λου εἶδος, ὅσπερ οὐδὲ κὰν καθῆσθαι με, ὡς προσήκε, κελεύσας
 ἐνητένιζε μὲν πρὸς τὸν ἔναντι ἡρτημένον κατὰ τοῦ τοίχου ἡμε-
 ροδείκτην ἐφ' οὗ καθεωρῶντο ἐγγεγραμμένοι δύο ἡμερομηνίαι, ἡ
 ὀρθόδοξος 1η Ἰανουαρίου καὶ ἡ Φραγκικὴ 13η, ἐψιθύριζε δὲ ἐ-
 παναλαμβάνων «ἰδοὺ ἡ αἰτία τῶν τοῦ ἔθνους ἡμῶν συμφορῶν».

» Ὁ Πάπας Γρηγόριος ὁ ἐγκαίνισας τὴν νέαν χρονολογίαν εἰς
 τοῦτο ἀπέβλεπεν, ἵνα συμπίπτη ἡ πρώτη ἐκάστου Ἑλληνικοῦ
 ἔτους μετὰ τῆς δεκάτης τρίτης, τῆς οὐλομένης δεκάτης τρί-
 τῆς ἐκάστου Φραγκικοῦ ἔτους! Καὶ οὐ πιστεύω μὲν τῇ τελε-
 σουργῶ δυνάμει τῶν παπικῶν ἀρῶν, οὐδὲ ἠγοῦμαι τὸ θεῖον
 οὕτως εὐμενῶς ἔχον ταῖς ἐλπίσι τῆς Παπικῆς Λύλης, προσδο-
 κώσης τάχα καὶ εὐχομένης τὰ ἀπαίσια τοῖς Ἑλλησιν ἐκ τῆς
 δυσοιῶνου ταύτης συμπτώσεως, ἀλλὰ τῆς τῶν ἀριθμῶν ἀνη-
 λεοῦς μοίρας τίς κατισχύσει; » Καὶ ἄλλα δ' ἄττα παρόμοια
 παραληρῶν καὶ ὡς ὑπὸ τῶν Φράγκων τὸ τοῦ ἔθνους ἡμῶν μέλ-
 λον προσήρτηται τῷ μοιραίῳ ἄρματι τοῦ ἀριθμοῦ 13 διατεινό-
 μενος καὶ τυφλοὺς ἢ ἐκουσίως ἀναισθητοῦντας ἀποκαλῶν τοὺς
 οἰομένους οἷον τε εἶναι προσδοκᾶν τι παρὰ τῶν ἐπὶ τοῦ με-
 τώπου ἡμῶν ἐπιστραχισάντων ὡςπερ στίγμα τὸν ἀριθμὸν 13
 ἐφύκει μὲν τὸ πρῶτον ἀνδρὶ παραπαίοντι καὶ τῶν φρενῶν ἐξ-
 εσχικότι· ἀλλ' ὅτε ἡρεμώτερον διαλεγόμενος ἀνέμνησέ μοι οἷα ἡ
 τῶν ἀνθρώπων δικαιοσύνη πρὸς τὸ ἡμέτερον ἔθνος, οἷα ἡ τῶν
 ἰσχυρῶν πολιτεία ἐγένετο ἀπὸ αἰῶνων ἤδη πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς
 καὶ τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι τοὺς ἐπὶ ἄλλους τὰς ἐλπίδας
 αὐτῶν ἀναθέντας, οἷον τὸ σέβας αὐτῶν τὸ ἀλλόκοτον πρὸς τὸ
 οὕτως καλούμενον διεθνὲς δίκαιον, ὅπερ ἄλλοτε ἄλλως ἐρμη-
 νεύουσιν, ἡρξάμην δυσθύμως καὶ γὰρ διατίθεσθαι καὶ οὐκ ἔβου-
 λόμην μὲν ὑπέικειν τοῖς παραδόξοις ἐφ' ὧν ἤρειδε τὴν περὶ
 τοῦ ἀριθμοῦ 13 πρόληψιν ἀλλὰ καὶ ἄκων συγκατένευον αὐτῷ
 λέγοντι καὶ δοξάζοντι ὅτι ἡ ξένη δικαιοσύνη ἐνεκόλαψεν ἀρ-

ρήτως ἐπὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν στίγμα κολάσεως, ἐκδοῦσα κατ' αὐτοῦ ἐν παραβύστῳ καὶ κρύφα δόγμα σμικρότητος ταπεινῆς ὅπερ ὀφείλομεν αὐταῖς χερσὶν ἀκυρῶσαι.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἐν γούνασι θεῶν καὶ ἐν τῇ ἡμετέρα ἀρρενωπῇ κεῖνται θελήσει. Τίς δὲ λυτρώσει τὸν ἀσεβῆ προληπτικὸν ἀπὸ τε τῆς ἀσεβείας καὶ τῶν προλήψεων; τὸν μὲν ἀπ' ἐκείνης σώσοντα οὐκ οἶδα, τὸν δὲ ἀπὸ τούτων οὔτε ἐν τοῖς νῦν ζῶσιν ὀρῶ οὔτε ἐν τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἐξεστίμοι προῖδεῖν. Πῶς γὰρ ἀπαλλαγῆσεται τῆς περὶ τοῦ ἀριθμοῦ 13 προλήψεως ἀνὴρ τοῖς μὲν ἀπὸ πατέρων παραδεδομένοις δυσπίστως ἔχων τὸν δὲν Ἰούδαν, οὔπερ ὁ ἀριθμὸς 13, λεληθότως δοξάζων γενόμενον καὶ προδόντα; Τοιοῦτος, ὦ ἄνθρωπε, πέφυκας, σοφός ταῖς πλάναις τερπόμενος, κοινότατος ἐν τοῖς βροτοῖς ἀποδεικνύμενος καὶ ἀσθενέστερος ἔστιν ὅτε τῶν κοινῶν καίπερ ἐπὶ φιλοσοφίᾳ κομπάζων, ἀδικιώτατος γιγνόμενος πρὸς τοὺς πλησίον ἐν ᾧ χρόνῳ τὸ δίκαιον καυχᾶ ἑρμηνεύων καὶ ἐνασκῶν.

Γενώμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς ἄσοφοι καὶ προληπτικοί, πιστεῦωμεν ὅτι κακοποιός τις καὶ ἀπαίσιος ξένος προσήρμωσεν οὕτω τὸν χριστιανικὸν ἡμεροδείκτην ὥστε τὴν πρώτην ἐκάστου ἑλληνικοῦ ἔτους καὶ δὴ καὶ ἅπαντας τοὺς ἑλληνικοὺς ἐνιαυτοὺς κεῖσθαι ὑπὸ τὸν ἀπαίσιον ἀστερισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ 13 καὶ ἀγωνιζώμεθα νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἀποσοθῆσαι τὴν βασκανίαν ἀνατάσσοντες τὰς τῶν ἐπιτελλομένων ἐνιαυτῶν περιόδους ὑπὸ τὴν αἰγίδα Ἑλληνικῶν ἀναμνήσεων καὶ προσωνομιῶν. Ἡ ἐπιστήμη κατέδειξεν ἀπατόμενον μὲν τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον σφαλλόμενον δὲ τὸ Ἰουλιανόν. Τὰ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡμῶν αἰσθήματα ἀπωθοῦσι μὲν ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν ψυχῶν τὴν Παπικὴν Ῥώμην τοῦ Γρηγορίου ξένα δὲ ὀφείλουσι διατελέσαι καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην τοῦ πρώτου τῶν ἐν Εὐρώπῃ δεσποτῶν Ἰουλίου· ἡ δὲ σεμνὴ ἐγκαίνισις τῶν ἀγώνων τῆς Ὀλυμπίας προσδοκᾶ ἀνακηρυχθῆναι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἢ μόνη ἑλληνοπρεπῆς χρονομετρικὴ περίοδος μονονουχί φωνὴν ἀριεῖσα κατὰ τῶν ξενικῶν εἰσβολῶν τοῦ τε κοσμικοῦ καίσαρος Ἰουλίου καὶ τοῦ πνευματικοῦ δεσπότητος Γρηγορίου. Οὕτω δὲ καὶ τῆς ὡς

εἶρηται οὐλομένης συμπτώσεως τοῦ 13 ἀπολυτρωσόμεθα, ἐχειρομένης ὑπερθεῖν τῶν Ἰουδαϊκῶν ἢ τῶν Ῥωμαϊκῶν, τῶν Ἀσιανῶν ἢ τῶν Φραγκικῶν παραδόσεων, μνημείων χρονολογικῶν καὶ εἰσηγήσεων τῆς μεγάλης παραδόσεως, τῆς μεγάλης χρονολογίας τῶν γονίμων καὶ πνευματεμψόρων ἱστορικῶν κλεῶν τῶν ἡμετέρων προγόνων.

Ο. Ι.

Υ. Γ. Παράδοξος σύμπτωσης! τὸ χειρόγραφον φύλλον εἰς θ' ἀπέληγε τὸ ἀνωτέρω σμικροῦ λόγου ἄξιον ἀθυρμάτιον ἔφερε τὸν ἀριθμὸν 13. Ἐσκίρτησα ἐξ ἀγανακτήσεως καὶ ἐξεπλάγην αἰσθανόμενος τὴν μὲν γραφίδα ἀδυνατοῦσαν συρράψαι τι τοῖς προκεχαρχυμένοις τὴν δὲ διάνοιαν ἀπειθοῦσαν ταῖς ἐπιτονωτέροις παρακελεύσμασί μου. Ἢ νῦξ οὐκέτι ὑπερέβη τὴν δευτέραν προεῖνη ὥραν, οἱ ὀφθαλμοὶ διατελοῦσι πάντα ἐλεύθεροι τῶν μαγγανειῶν τοῦ Μορφέως, καὶ ὅμως ἐστεριώθη μὲν ἡ κεφαλὴ ἐψύγη δὲ ἡ καρδιά. Φέρον ἄνω καὶ κάτω τὰς ὄψεις ἐπὶ τοῦ χάρτου αἴφνης βλέπω τὸν ἀριθμὸν 13' καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐφαινόμην διατιθέμενος πρὸς τὸν καγκασμὸν, λεληθότως ὅμως εἶτα δυσθυμία κατέσχε με ἄφατος καὶ ὑποκύψας εἰς τὴν περὶ βασκανίας τοῦ ἀριθμοῦ 13 κοινὴν πρόληψιν «οὐ δέδοται μοι, εἶπον, ἐξηγήσασθαι τὰ τοῖς σοφοῖς ἀνεξήγητα» καὶ ἐπαυσάμην χαράττων ἐπὶ τοῦ χάρτου «τὰ λυγρά σήματα.» Προσέθηκα δὲ μόνον τὰ ἐν τῷ ὑστερογράφῳ τούτῳ δὴ ἵνα ὑπερβῆ τὸ χειρόγραφον τὸν ἀριθμὸν 13 καὶ χαιρετίζω τοὺς ἀναγνώστας δυσφορῶν ἐπὶ τῇ παραλείψει ὀλοκλήρου κεφαλαίου ὅπερ τῶν πρώτων τινὰ θέσεων ὠρισμένον καταλαβεῖν ἐν ταῖς ἀνωτέρω γραμμαῖς περιπλανήθη οὐκ οἶδ' ὅπου ὑποπεσόν εἰς τὸ βάσκανον ὄμμα τοῦ ἀριθμοῦ 13. Ἦν δὲ τὸ κεφάλαιον ἐκεῖνο περὶ Σημιτῶν καὶ περὶ διωγμοῦ τῶν Ἑβραίων ἐκ τῆς σοφῆς Γερμανίας καὶ περὶ προλήψεων ἐγκεκολαμμένων ἐν ψυχαῖς λογίων καὶ δὴ καὶ ἱερέων λειτουργῶν τοῦ ὑψίστου—οὐ γὰρ ἀγνοεῖς, ἀναγνώστα, ὅτι ὁ πνευματικὸς τῆς ἐν Βερολίῳ Αὐλῆς προϊστάται τοῦ διωγοῦ ἐκεῖνου—καὶ περὶ ἀγνωμοσύνης τῶν χριστιανῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὧν τὴν μὲν φιλολογίαν ἀνακηρύττουσι Παλαιὸν Νόμον πληρωθέντα ὑπὸ

τοῦ Νέου Νόμου τὸ δὲ ἀργύριον δανείζονται ἵνα διαφιλῶς δαπανῶνται ἐπὶ τὰς πολυτελεῖς ἰδιοτροπίας ἢ τὰς ἀγρίας αὐτῶν ἀλληλομαχίας. Ἀλλὰ πρὸς τὴν λύπην τὴν ἐπὶ τῇ ἀποπλανήσει τοῦ περὶ τούτων κεφαλαίου ἴσα σταθμᾶται ἡ ἡδονὴ ὑφ' ἧς κατέχομαι ἀναλογιζόμενος ὅτι οὕτως ἀπέφυγον συρράψαι πανηγυρικὸν φυλῆς ἧς γόνῳ περικλεεῖ ἐπετρέπη πρωταγωνιστῆσαι ἀνά τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν οἰκουμένην ἵνα σάρκα περιβάλῃ τὰ φαντασιοπληκτῆματα τῶν ἐν ταῖς μυθικαῖς ἱστορίαις αὐτοῦ πενιχρῶς ἢ παρακεκομμένως φιλοδόξων ἡρώων.— Ἀλλὰ ὥρα καταλῆξαι τὸν λόγον μὴ ὑπερβῶ μὴ μόνον τὰ ὅρια τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 13 φύλλου ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἅτινα ὅρια, ὧν πέραν εὔρηται ὁ ἀπηγορευμένος ἡμῖν καρπὸς τῆς διπλωματίας. Ἀσμεναίτατα δὲ ἀποσρέφω τὸ ὄμμα ἀπὸ τοῦ ἀπειργμένου ἐκείνου χώρου. Ἀπορεῖν γὰρ ἂν τίνι ποτὲ χρήσασθαι λέξει Ἑλληνικῇ ἐκδηλοῦσθαι τὴν ξένην λέξιν διπλωματίαν, τῶν ἡμετέρων προγόνων παντάπασιν ἀγνοούντων τὰς διπλῶας καὶ τριπλῶας ἐκείνας τῆς διανοίας ἢ τῆς ψυχῆς, ὑφ' ἧς ἐδράζει ἡ ἐπιστήμη ἢ διδάσκουσα τίσι μεθόδοις καλυπτέα τὰ διάκενα ἢ πονηρὰ βουλευμάτα καὶ ὧν τὰς πτυχὰς διαθεῖ αἱμάτων τίγρως καὶ ἀλώπεκος κρᾶμα.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Ὁ Λέων τῆς Χαιρωνείας.

Ὁ φίλος κ. Σ. Ὁμήρου, οὗτινος τὸ παράδειγμα εὐχόμεθα καὶ ἕτεροι δυνάμενοι ἵνα μιμηθῶσιν, ἀπέστειλεν ἡμῖν ἐξ Ἀθηνῶν τὴν κατωτέρω δημοσιευομένην ἐπιστολιμαίαν διατριβὴν περὶ τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ λέοντος, περὶ οὗ διὰ βραχέων λόγων ἐπισημάμεθα ἐν τῷ προηγουμένῳ τοῦ Ἑρμοῦ τεύχει. Ἡ ἐ-

πάνοδος αὐτη οὐδ' ὅλως δυσαρεστήσει πεπεύσμεθα τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν, ἐπανερχομένων ἐπὶ θέματος οὐχὶ ἀδιαφόρου, ἀλλὰ θέματος ἀνήκοντος μιᾷ τῶν λαμπροτάτων ἐκείνων σελίδων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι ἡ Ἑλλὰς καὶ ἠττωμένη νικᾷ, καὶ ἠττωμένη δοξάζεται, καὶ κύπτουσα κύπτει ὑπερηφάνως. Ἡ διατριβὴ ἔχει ὡς ἔπεται :

Ὑπάρχουσιν ἀναμφιβόλως ἐν ἐκάστη χώρᾳ σημεία, ἅτινα δύναται τις νὰ θεωρήσῃ ὡς ὑπὸ τῆς φύσεως ὡς πεδία μάχης ὀρισθέντα, ὅταν παρατηρήσῃ ὅτι τὰ σημεία ταῦτα σχεδὸν ἐν παντὶ πολέμῳ διὰ τοῦ αἵματος τῶν ἠττωμένων ποτίζονται. Καὶ συνήθως μὲν συνίστανται ταῦτα ἐκ πεδιάδων μεγάλης ἐκτάσεως, ἐν αἷς δύνανται νὰ παραταχθῶσιν ἰσχυροὶ καὶ πολυάριθμοι στρατοὶ, ὡς π. χ. τὰ περὶχωρα τῆς Λειψίχ¹ ἐν Γερμανίᾳ, ἡ πεδιάς τοῦ Πῶ² ἐν Λουμβαρδίᾳ³, ἰδίως δ' ἐξ ὄχυ-

(1) Τρεῖς διάσημοι μάχαι συνεκροτήθησαν ἐνταῦθα. Ἡ πρώτη μεταξὺ Tilly καὶ Γουσταύου Ἀδόλφου, βασιλέως τῆς Σουηδίας, τῇ 7 Σεπτ. 1631 κατὰ τὸν 30ετῆ λεγόμενον πόλεμον. Ἡ δευτέρα τῇ 23 Ὀκτ. 1642 ἐπίσης διαρκούντος τοῦ 30ετοῦ πολέμου μεταξὺ Σουηδῶν ὑπὸ τὸν Torstenson καὶ Γερμανῶν ὑπὸ τὸν ἀρχιδούκα Λεοπόλδον καὶ Piccolomini. Καὶ ἡ τρίτη, ἡ καὶ διασημοτέρα πασῶν, δικαίως ἐπονομαθεῖται μάχη τῶν Γιγάντων ἢ τῶν Ἐθνῶν, διαρκέσασα 3 ἡμέρας, ἀπὸ τῆς 16—19 Ὀκτ τοῦ 1813, μεταξὺ Ναπολέοντος τοῦ Α' καὶ τῶν συμμάχων, Πρώτων, Αὐστριακῶν καὶ Ρώτων, καὶ ἡ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ὑποχώρησις τοῦ πρώτου.

(2) Ὁ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἰριδιανός, ὁ καὶ Πάδος καλούμενος, ὁ μεγαλειότερος ποταμὸς τῆς Ἰταλίας, ἔχων τὰς πηγὰς αὐτοῦ οὐχὶ μακρὰν τῶν γαλλικῶν μεθοριῶν, διαθρίχων ὀλόκληρον τὴν ἄνω Ἰταλίαν, μέρος τῆς νοτιανατολικῆς Ἑλβετίας καὶ τοῦ νοτίου Τορόλου, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Ἀδριατικὴν Θάλασσαν.

(3) Μάχη καὶ νίκη τοῦ Μ. Ναπολέοντος ἐν Marengo τῇ 14 Ἰουνίου 1800 κατὰ τῶν Αὐστριακῶν ὑπὸ τὸν στρατάρχην Μελα. Τῇ 24 Ἰουνίου 1839 δευτέρα νίκη τῶν Γάλλων κατὰ τῶν Αὐστριακῶν ἐν Solferino, καὶ συνθήκη τῆς Willafranca.

ρῶν θέσεων θεωρουμένων ὡς ἀπορρήτων ἔνεκα τοῦ κρημνώδους ὕψους καὶ τῶν παρά τοὺς πρόποδας αὐτῶν βρόντων ποταμῶν καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ μὲν τοῦ ἀμυνομένου πεισματωδῶς ὑπεραπτιζομένων, καταστρεφομένων δ' ὑπὸ τοῦ ἐπιτιθεμένου, ὡς π. χ. ἡ γραμμὴ τοῦ Weissenbourg¹ ἐν τοῖς μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας, καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἄλβιος (Ἐλβου) διαβρεχομένη πεδιάς ἐν Βοεμιά² ἐν τοῖς μεταξὺ Πρωσσίας καὶ Αὐστρίας πολέμοις.

Τοιαύτη τις θέσις κατὰ λίαν ἀπ' ἀλλήλων μεμακρυσμένης ἐποχᾶς ἐπανειλημμένως ὡς πεδίον μάχης χρησιμεύσασα ὑπῆρξεν ἐν Ἑλλάδι ἡ πεδιάς τοῦ εἰς τὴν Κωπαΐδα χυνομένου Κηφισσοῦ, πρὸ πάντων δ' ἡ περὶ τὴν Χαιρώνειαν χώρα. Μεταξὺ ὅμως πασῶν τῶν ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης συγκροτηθεισῶν μαχῶν³ οὐδεμία ἄλλη ἔσχε μεγαλιτέραν πολιτικὴν σημασίαν ἢ ἐκείνη, δι' ἧς ἐξέπνευσεν ἡ ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος. Ὅτε ὁ λαὸς τῶν Ἀθηναίων ἐπιλανθανόμενος σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου τοῦ πολιτικοῦ προσώπου, ὅπερ μέχρι τοῦδε εἶχε διαδραματίσει, μόνον ἐν ἐορταῖς καὶ ἀγῶσιν ἐζήτει νὰ ικανοποιήσῃ τὸν πρὸς τὴν τιμὴν ἕρωτά του, ἡ φλογερὰ τοῦ Δημοσθένους εὐγλωττία κατέρθη ν' ἀναζωπυρρήσῃ μὲν τὸ αἶσθημα τοῦτο, ἀδιάλλακτον δὲ μῖτος νὰ ἐμπνεύσῃ κατὰ τοῦ ἀδιαλείπτως προβαίνοντος καὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀπειλητικωτέραν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος χεῖρα ἐπεκτείνοντος Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα. Διὰ τῆς πρὸς τὴν πατρίδα θερμῆς ἀγάπης του κατώρθωσε καὶ ἄλλο δυσχερέστερον τοῦ πρώτου, νὰ ἐξαλείψῃ δηλονότι τὸ παλαιὸν μῖτος τῶν ἐχθρικῶς πρὸς ἀλλήλας διακειμένων γειτονεουσῶν πόλεων, Ἀθηνῶν καὶ Θηβῶν, καὶ συνενώσῃ ἀμφοτέρας ἐν κοινῷ συνδέσμῳ, ὅπως ἀποκρούσωσι τὸν ἥδη ἐγγύτατα εὐρισκόμενον καὶ ἀπειλοῦντα Φίλιππον. Ὑπὸ

(1) Πρώτη ἤττα τῶν Γάλλων τῆ 4 Αὐγούστου 1870

(2) Μάχη καὶ νίκη τῶν Πρώσων κατὰ τῶν Αὐστριακῶν ἐν Σαδόβα τῆ 3 Ἰουλίου 1866

(3) Τῆ 86 π. Χ. νίκη τοῦ Σύλλα κατὰ τῶν στρατηγῶν τοῦ Μιθριδάτου.

τοῦ Μεγέθους τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου πιεζόμενοι οἱ σύμμαχοι ἐδράξαντο μετὰ μεγάλου ζήλου τῶν ὅπλων, προχωροῦντες δ' ἀτρομήτως κατώρθωσαν ν' ἀποκρούσωσιν ἐν δυσὶ συμπλοκαῖς τὰ ἐξησκημένα τοῦ βασιλέως στρατεύματα. Ἦδη δ' ἔφαλλον οἱ ἐν Ἀθήναις ἐπινίκεια θεωροῦντες ὡς προτεγγίζουσιν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ὅτε ἡ πολεμικὴ τέχνη τοῦ Φιλίππου, καὶ πρὸ πάντων αἱ εὐφυεῖς αὐτοῦ στρατηγικαὶ κινήσεις, ἀφήρσαν τοὺς συμμάχους τὴν κτηθεῖσαν ὑπεροχήν. Ποιούμενος χρῆσιν τοῦ ἐν τοῖς νεωτέροις πολέμοις συνήθους, καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ Ναπολέοντος τοῦ Α' μετὰ τσαύτης μεγαλοφυΐας χρησιμοποιεθέντος πολεμικοῦ τεχνάσματος, τοῦ συνιστημένου εἰς τὴν διὰ ταχείας καὶ μυστικῆς πορείας ἐμφάνισιν τοῦ ἐνός στρατοῦ ἐπὶ τῶν νότων τοῦ ἑτέρου, κατέλαβε τὰ εἰς τὴν Φωκίδα φέροντα σπενά, ὧν ὁ κάτοχος ἠδύνατο νὰ εἰσδύσῃ ἀκωλύτως εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Κηφισσοῦ. Οἱ σύμμαχοι, ὅπως μὴ περικυκλωθῶσι καὶ παραδώσωσιν εἰς ἐρήμωσιν τὴν Βοιωτίαν, οὐδὲν ἄλλο εἶχον νὰ πράξωσιν ἢ νὰ παραταχθῶσι μεθ' ὅλης τῆς στρατιωτικῆς αὐτῶν δυνάμεως ἐν τῇ ῥηθείσῃ πεδιάδι, ἣτις τῷ μακεδονικῷ ἱππικῷ παρεῖχεν ἀρίστην εὐκαιρίαν ἐνεργείας ἀποτελεσματικῆς, καὶ δεχθῶσι τὴν προτεινομένην μάχην. Ὁ συμμαχικὸς στρατὸς πρὸς νότον τοῦ Κηφισσοῦ, ἐπὶ τῆς Χαιρωνείας στηριζόμενος, ἦν παραταταγμένος ὡς ἐξῆς: τὸ ἀριστερὸν κέρας, ἐγγύτατα τῆς πόλεως, κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, τὸ δεξιὸν οἱ Θηβαῖοι καὶ τὸ κέντρον οἱ ἄλλοι σύμμαχοι. Καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας (ἀριστερὸν τῶν συμμάχων) τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ διόκει αὐτὸς ὁ Φίλιππος, τὸ δ' ἀριστερὸν (ἀπέναντι τῶν Θηβαίων) ὁ Ἀλέξανδρος, φλεγόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἐπιδείξῃ τῷ πατρὶ τὴν πολεμικὴν του ἀρετήν.

Τὴν 7 Μεταχειρτινῶνος (Ἰουλίου φθινόγοντος) τῷ 338 συνεπλάκησαν οἱ δύο στρατοὶ, ὧν ὁ μὲν ἐμπνεόμενος ὑπὸ τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτος καὶ συναισθανόμενος κάλλιστα τὴν σημασίαν τῆς προκειμένης πάλης ἐστερεῖτο ὅμως τῆς περὶ τὰς κινήσεις λίαν ἀναγκαίας ἐνικίας διοικήσεως καὶ στρατιωτικῆς

πειθαρχίας, ὁ δ' εἶχεν ἐπὶ κεφαλῆς στρατηγὸν μεγάλης πολεμικῆς πείρας, δεδοκιμασμένους στρατηγοὺς καὶ συνιστάμενος ἐκ μαχητῶν ἐν μάχαις καὶ νίκαις εἰθισμένων καὶ τυφλῶς τῷ βασιλεῖ ὑπακούοντων. Καίτοι δὲ διὰ τὸν ἀπαθῆ θεατὴν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης ἦν ἐκ τῶν προτέρων γνωστὸν, οὐχ' ἦττον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι ἔπραξαν πᾶν ὅτι ἠδύναντο, ὅπως διὰ τελευταίας τινὸς νίκης, σώσωσιν, εἰ δυνατόν, τὴν πατρίδα. Ὅθεν κρατερῶς κατὰ τοῦ δεξιοῦ κέρατος τοῦ ἐχθροῦ ἐπιτιθέντες οἱ Ἀθηναῖοι κατώρθωσαν ν' ἀποκρούσωσι τὸν ἀπέναντι αὐτῶν ἰστάμενον Φίλιππον. Δυστυχῶς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῶν πτέρυγι ἡ μάχη παρεῖχεν ἄλλην ὄψιν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιπίπτει ὡς θύελλα κατὰ τῶν Θηβαίων, καίτοι δὲ θαύματα ἀνδρείας διαπράττονται ὑπὸ τῶν τελευταίων, καίτοι ὁ ἐκ τριακοσίων ἐκλεκτῶν Θηβαίων μαχητῶν, διὰ στενῆς φιλίας πρὸς ἀλλήλους συνδεομένων, συνιστάμενος Ἱερὸς Λόχος ἠρωϊκῶς ἀποκρούει τὰ ἀείποτε ἐκ νέου ἐπιτιθέμενα τάγματα τοῦ βασιλικοῦ πρίγκηπος, οὐχ' ἦττον οἱ ὀλίγιστοι οὗτοι ἀνδρεῖοι ἐξαφανίζονται ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τὰς ἐφόδους τῶν λογχοφόρων τῆς μακεδονικῆς φάλαγγος, μέχρις οὗ πάντες, φέροντες τὰς πληγὰς ἐπὶ τοῦ στήθους, πίπτουσιν, ἐκεῖ, ἔνθα ἐν ἀρχῇ εἶχον παραταχθῆ. Τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἠττηθέντος ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ κέντρου, συγχρόνως δ' ἐφορμᾷ ὁ Φίλιππος κατὰ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἐν τῇ προτέρᾳ κατ' αὐτοῦ ὀρμητικῇ ἐπιθέσει διασπάσαντες τὰς τάξεις δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ὀπισθοχωρήσωσιν ἐν τάξει ἐνώπιον τῆς καταιγίδος ταύτης. Ἐπομένως ἡ ὀπισθοχώρησις μετεβλήθη μετ' ὀλίγον εἰς φυγὴν, χίλιοι δὲ Ἀθηναῖοι ἐκάλυψαν τὸ πεδῖον τῆς μάχης καὶ δισχίλιοι ἠχμαλωτίσθησαν.

Οὕτω διὰ μιᾶς μάχης ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐπεσφραγίσθη ἡ συμφορὰ τῆς Ἑλλάδος. Καίτοι δ' ἔναι πόλεις, ἰδίως αἱ Ἀθῆναι, ἐλέφ τοῦ νικητοῦ ἀπήλαυον καὶ μετὰ ταῦτα ποῖας τινος ἐλευθερίας, οὐχ' ἦττον εἶνε ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας τὸ ὑπὸ πολλῶν ἀρχαίων συγγραφέων λεγόμενον ὅτι, ἡ ἡμέρα αὕτη ὑπῆρξε διὰ τὴν Ἑλλάδα τὸ τέλος τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς

ἀρχαίας ἐλευθερίας. Μετὰ τὴν κυριαρχίαν τῶν Μακεδόνων ἐπὶ ἦλθεν ἡ τῆς Ρώμης καὶ Βυζαντίου, ἀκολούθως ἡ τῶν Λατίνων καὶ τελευταῖον ἡ τῶν Τούρκων, μόλις δὲ κατὰ τὴν παροῦσαν ἑκατονταετηρίδα ἀνέστη μία μερὶς τῆς Ἑλλάδος, καταστάσα ἐλευθέρα καὶ ἀνεξάρτητος. Ἀληθὲς ὅτι ἐν τῇ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχῃ ἔπεσεν ἡ Ἑλλάς, ἀλλ' ὅμως ἔπεσεν οὐχὶ ἀδόξως. Καίτοι δ' οἱ θεοὶ τὰς πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ μακεδονικοῦ ζυγοῦ προσπαθείας δὲν ἔσπεψαν δι' ἐπιτυχίας, οὐχ ἦττον ἀπέθανεν ὡς ἡρώϊς, συμπαραλαμβάνουσα τὸν θαυμασμὸν τῶν συγχρόνων καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐν τῷ μέλλοντι ἀναστάσεως.

Ἀξιοπαρατήρητος εἶνε ὁ τρόπος, δι' οὗ ἡ ἐν τῷ ἡμετέρῳ αἰῶνι ἐπιτελεσθεῖσα ἀναβίωσις τῆς Ἑλλάδος συνδέεται μετὰ τοῦ τέλους τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς κατὰ τὴν 4ην Π. Χ. ἑκατονταετηρίδα διὰ τοῦ πρό ὀλίγου ἔτι ἀνακαλυφθέντος Λέοντος τῆς Χαιρωνείας. Ὁ Πausanias ἐν βιβλ. 9ῃ Κερ. 40ῷ ἀναφέρει ὅτι πλησίον τῆς Χαιρωνείας εὔρε τὸν τάφον τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων Θηβαίων, ἐπ' αὐτοῦ δὲ λέοντα εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀνδρείας τῶν φονευθέντων, καίπερ ἄνευ ἐπιγραφῆς, τῆς ἀνδρείας αὐτῶν μὴ στεφθεῖσθαι δι' ἐπιτυχίας. Ἐν τούτοις τὸ μνημεῖον τοῦτο δὲν ἦτο ὁ κοινὸς τάφος ἀπάντων τῶν ἐν τῇ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχῃ πεσόντων Θηβαίων, ὡς νομίζει ὁ Pausanias, (τὴν κόνιν τῶν φονευθέντων Ἀθηναίων ἀπέστειλεν ὁ Φίλιππος εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ὁ Δημοσθένης ἐξεφώνησε τὸν ἐπιτάφιον λόγον), ἀλλὰ μόνον τῶν τριακοσίων, ἐξ ὧν συνίστατο ὁ ἱερὸς λόχος καὶ οὔτινες ἡρωϊκῶς μαχόμενοι ἐφονεύθησαν ὁ εἰς παρὰ τὸν ἄλλον. Ὡς αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς παρελθούσης καὶ παρούσης ἑκατοντ. ἀποδεικνύουσι, τὰ πτώματα τῶν ἀνδρείων ἐκείνων μαχητῶν ἐτάφησαν κατὰ τὴν τάξιν, ἐν ἧ ἐμάχοντο, ὁ δὲ χῶρος περιεκυκλώθη ὑπὸ τείχους. Ἐντὸς τοῦ περιβόλου τούτου ἐπὶ βάσεως, ἧτις μέχρι σήμερον ἔτι διατηρεῖ ὕψος 2,30 μέτρων, ἀνηγέρθη πελώριος λέων καθήμενος, μήκους 4,30 καὶ πλάτους 3,60 μέτρων. Ὁ λέων οὗτος ἐκ πολλῶν τεμαχίων συνιστάμενος, διελύθη ἐν τῇ μακρᾷ σειρᾷ τῶν αἰώνων εἰς τὰ ἐξ ὧν ἀπετελεῖτο τεμάχια καὶ κατέπεσεν ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς βᾶ-

σεώς του. Ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ἐπιρρίπτων ὁ χρόνος καὶ ἐν ταῦθα τὸν πέπλον αὐτοῦ κατεκάλυψε τὸ μνημεῖον διὰ χόματος εἰς τοσοῦτον βαθμὸν, ὥστε πολλοὶ διάσημοι περιηγηταὶ ἐπισκεπτόμενοι τὴν Χαιρώνειαν διήρχοντο παρὰ τὴν θέσιν ἐκείνην ἄνευ περαιτέρω ἐξετάσεως. Ὅτε ὅμως τῷ 1818 ὁ Ἄγγλος J. Crafword μετ' ἄλλων συμπατριωτῶν αὐτοῦ ἐξέδραμε μέχρι τοῦ πεδίου τῆς μάχης τῆς Χαιρωνείας, τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπέσυρε τεμάχιον μαρμάρου ἐξέχοντος ἐκ τῆς γῆς καίπερ εἰσέτι κατακεχωσμένου. Ἀνασκάψαντες τὰ περίξ ὅσον ἠδύναντο ἀνεκάλυψαν κεφαλὴν λέοντος λαμπρᾶς ἐργασίας. Ἀπὸ τῆς ῥινόσ μέχρι τῆς ἄκρας τῆς σιαγόνος ἐμέτρει 4 πόδας 5 δακτύλους, καὶ ἀπὸ τοῦ μετώπου μέχρι τῶν ὤμων 5' 9". Πρὸς τούτοις μεταξὺ ἄλλων ἀνευρέθη καὶ τεμάχιον τῆς ὀπισθίου χηλῆς. Ἐὰν ἀπεδεικνύετο τότε ὅτι ἡ μέχρι τῆς θαλάσσης μεταφορὰ τοῦ ὑπὲρ τὰς 6,000 λίτρας ζυγίζοντος λέοντος ἦν δυνατὴ, βεβαίως συμπαραελάμβανον αὐτὸν καὶ προσέφερον τῷ βρετανικῷ Μουσεῖῳ. Ἀποπειραθέντες νὰ πράξωσι τοῦτο βραδύτερον ἀπέτυχον ἕνεκα τῆς ἐν τῷ μεταξὺ ἐκραγείσης ἐπαναστάσεως. Ἐπίσης τὸ σχέδιον τοῦ λόρδου Βήρωνος, καθ' ὃ ὁ εὐγενὴς ποιητὴς προϋτίθετο τὴν ἀνασκαφὴν καὶ συναρμογὴν τοῦ λέοντος καὶ τὴν ἐν Ἀθήναις ἀνέγερσιν αὐτοῦ, ἐναυάγησεν ἕνεκεν τοῦ προώρου θανάτου αὐτοῦ. Πληρέστερον σχέδιον σχετικῶς πρὸς τὴν ἐκ νέου ἀνέγερσιν τοῦ μνημείου ὑπῆρξε τὸ τοῦ Welker, ὅστις διερχόμενος τῷ 1842 παρὰ τὴν Χαιρώνειαν καὶ παρατηρῶν τὰ περισωθέντα τεμάχια ἐσχημάτισε τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἀνασκαφὴ, συναρμογὴ καὶ συμπλήρωσις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν ἤθελεν ἀπαντήσῃ πολλὰς δυσχερείας, γνώμην, ἣν πρὸ αὐτοῦ καὶ ἕτεροι, καὶ δὴ ὁ Gerhard, Ulrichs, Brandis, καὶ Gottling εἶχον ἐκφράσει. Ὁ Brandis μάλιστα πρότεινε ν' ἀνεγερθῇ ὡς μνημεῖον τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος. Ὁ Welker κατώρθωσε νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐν Ἀθήναις γερμανοῦ ἀνδριαντοποιοῦ Siegel, ὅστις ὀλίγον πρότερον εἶχε γλύψει παρὰ τὸ Ναύπλιον πελώριον λέοντα ἐκ φυσικοῦ βράχου πρὸς ἀνάμνησιν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πε-

σόντων Βαυαρῶν, καὶ διὰ τοῦ Siegel τὸν βασιλέα Ὁθωνα. Κατὰ συνέπειαν ὁ Siegel ἀπεστάλη εἰς Χαιρώνειαν ὅπως ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα ἀκριβῶς καὶ ἐκτιμήσῃ τὸ πρὸς λύσιν αὐτοῦ ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσόν. Αἱ ἐν τῇ μεταξὺ ὁμῶς ἐπελθοῦσαι, καὶ κατὰ τῶν Γερμανῶν ἰδίως ἀπευθυνόμεναι ταραχαί, ἀνέστειλαν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου, καθ' ἃ ὁ ῥηθεις ἀνδριαντοποιὸς προϋτίθετο τὰ πρὸς ἀνάγερσιν τοῦ μνημείου ἀπαιτούμενα χρήματα νὰ πορισθῇ διὰ συνδρομῶν ἐν Γερμανίᾳ.

Ἀπὸ τοῦ 1843 λοιπὸν μέχρι τοῦ παρελθόντος ἔτους οὐδὲν πλέον ἐγένετο, ὅτε ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, ἧς οἱ μεγάλοι ἀγῶνες πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ διαφύλαξιν ἐν γένει μὲν τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ἑλλάδος, ἰδίως δὲ τῶν Ἀθηνῶν, προσηκόντως ὑπὸ τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου ἐξετιμώθησαν, ἀπεφάσισε ν' ἀνεγείρῃ τὸ μνημεῖον ἰδίαις δαπάναις. Κατὰ συνέπειαν ἀπεστάλη εἰς Χαιρώνειαν ἐπιτροπή, ἧς μέλος ἦν καὶ ὁ ῥηθεις Siegel, αὕτη δ' ἀπερήνατο ὅτι, ὀλίγων μόνον τεμαχίων σχετικῶς ἐλλειπόντων, τὸ σχέδιον δὲν εἶνε ἀπραγματοποιήτον. Ἄλλ' ὁμῶς πρὸ παντός ἄλλου ἀνάγκη ἦν νὰ ἐξαχθῇ τὸ μνημεῖον ἐκ τῆς γῆς, ὅπως γνωσθῇ πόσα καὶ ποῖα τεμάχια ἐλλείπουσιν. Οὕτω δ' ἐν ταῖς γενομέναις ἀνασκαφαῖς ἀνευρέθη εὐτυχῶς καὶ ἡ ἀριστερὰ ἐμπροσθία χηλὴ ἀκεραία, καὶ ἐπομένως ἡ διήγησις, καθ' ἣν ὁ δούξ Pulker-Muskau εἶχεν ἀποκόψει καὶ συμπαραλάβει τοὺς πόδας, ἀποδεικνύεται ὡς καθαρὸς μῦθος. Πρὸς τούτοις καὶ ἐκ τῶν πλίνθων, ἐφ' ὧν ἴστατο ὁ λέων, ἀνευρέθησαν τινές, οὕτως ὥστε ἐπικρατεῖ πληρεστάτη βεβαιότης καὶ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν οὗτος ἐπὶ τῆς βάσεώς του ἐκάθητο. Ἦδη ὁμῶς ἀπαιτεῖται ἵνα κατασκευασθῶσι πρὸς τὰ ἀνευρεθέντα τεμάχια ὅμοια ἐκ γύψου, συναρμοσθῶσι πρὸς ἀλλήλα, τὰ δ' ἐκ τῆς συναρμογῆς ἕνεκα τῶν ἀπολεσθέντων τεμαχίων προσερχόμενα κενὰ ἀναπληρωθῶσιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ μαρμάρου, ἐξ οὗ καὶ ὁ λέων, ἀκολούθως δ' ἀνεγερθῇ καὶ αἴθρις τὸ ὅλον « μνημεῖον μὲν τοῖς πεσοῦσι, τοῖς ἐπιγόνοις δὲ παράδειγμα ».

Σ. ΟΜΗΡΟΥ.

**Τὸ ἐσχάτως ἀνακαλυφθὲν ἄγαλμα τῆς Ἀθη-
νᾶς.** — Πολὺς τελευταῖον ἐγένετο λόγος περὶ ἀγάλματος τῆς
Ἀθηναῶν εὐρεθέντος εἰς σπιθαμιαῖον ὑπὸ τὴν γῆν βάθος παρὰ
τὴν βόρειον πλευρὰν τοῦ βαρβακείου λυκείου ἐν Ἀθήναις. Αἱ
μέχρι τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ παρόντος τεύχους εἰδήσεις παρου-
σιάζουσι σπουδαίαν ἀντίφασιν πρὸς ἀλλήλας, καθότι οἱ μὲν
ἀπέδωκαν εὐρεῖαν καὶ ἔκτακτον σπουδαιότητα ἐν τῇ ἀνακα-
λύψει ταύτῃ, οἱ δὲ περιώρισαν τὴν σπουδαιότητα αὐτῆς εἰς ἓν
μόνον σημεῖον. Ἡμεῖς μακρὰν τῶν Ἀθηναίων ὄντες καὶ ἐκείθεν
τὰς πληροφορίας ἀναμένοντες, περιοριζόμεθα ἤδη παρασχεῖν
τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις, σύντομον ὅσον ἡμῖν ὁ χῶρος ἐπι-
τρέπει περιγραφὴν τοῦ ἀγάλματος, ἐπιφυλασσόμενοι ἵνα, εἰ
δεήσει, ἐν προσεχείῃ ἐπανέλθωμεν καὶ τὰς γνώμας ἀμφοτέρων
τῶν μερῶν βρασάνισωμεν.

Τὸ ὕψος τοῦ ἀγαλματίου ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τῆς βᾶ-
σεως εἶνε σχεδὸν ἐνὸς μέτρου· παρίστησι δὲ τὴν θεὰν ὀρθίαν,
φέρουσαν δώριον ποδῆρη χιτῶνα, οὗ αἱ πτυχαὶ εἰσιν ἀπλαῖ
καὶ βαθέως ἐγγεγλυμμένοι. Ἡ θεὰ βλέπει εὐθὺ πρὸς τὸν θεα-
τὴν. Τὴν κεφαλὴν αὐτῆς καλύπτει κράνος χαμηλόν, ἐφ' οὗ πα-
ρατηροῦνται ἐν τῇ ζώνῃ ἴχνη ἐρυθροῦ χρώματος, λείψανα ἴσως
ἐπιχρυσώσεως. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐπικάθηται Σφιγξ, ἧς τὸ ἄνω
μέρος ἀτυχῶς ἐστὶ τεθραυσμένον. Ἐπὶ τῶν νώτων καὶ τῶν ὤ-
μων καταπίπτουσι πλούσιοι πλόκαμοι. Ἡ θεὰ ἀνεζωσμένην ἔ-
χουσα αἰγίδα, φέρουσαν περὶ τὸ μέσον γοργόνειον καὶ διὰ γρα-
φικωτάτων συμπλεγμάτων ὄψεων κεκοσμημένην, διὰ μὲν τῆς
ἀριστερᾶς χειρὸς ψαύει ἀσπίδος, ἧς τὸ ἔξωθεν μέρος κοσμεῖ
βλοσυρῶπις Γοργώ, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς συντριβείσης ἐν τῇ ἀνα-
σκαφῇ ὑπὸ τῆς δικέλλης τοῦ ἐργάτου, κρτεῖ μικρὰν πτερω-
τὴν Νίκην, ἧς πάντα τὰ τεμάχια εὐρέθησαν, ἐπίσης χιτῶνα
ποδῆρη φέρουσαν. Πρὸς τὸν ἀριστερόν πόδα τῆς θεᾶς, ὑπὸ τῆς
ἀσπίδος σκεπόμενος, κεῖται ἐσπειρωμένος δράκων, ὁ οἰκουρὸς
τῆς Ἀκροπόλεως ὄφις.

ΣΗΜ. Αἱ Εἰδήσεις ὡς καὶ ἀνέκδοτός τις ἐπιστολὴ τοῦ Θ.
Καίρη, καίτοι στοιχειωθετῆθεῖσαι, ἀνεβλήθησαν εἰς τὸ ἐπόμε-
νον τεύχος ἐλλείψει χώρου πρὸς δημοσίευσιν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

— ΕΡΜΗΣ, σύγγραμμα περιοδικόν κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον. Οἱ μέχρι τοῦδε δύο αὐτοῦ τόμοι πωλοῦνται ἐν τῇ γραφείῳ ὁ μὲν πρῶτος ἀντὶ ἡμισίας ὀθ. λίρας, ὁ δὲ δεύτερος ἀντὶ γρ. ἀργυρῶν τεσσαράκοντα. Ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ἐπιπροστίθενται καὶ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη.

— ΑΜΕΡΟΛΗΗΤΟΣ, περιοδικὸν ἐπιστημονικὸν ἐκδιδόμενον ἀνὰ πρῶτην τοῦ μηνὸς ἐν Κερκύρᾳ, ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάννου Μ. Ρέσσου, δικηγόρου. Ἄξιμα 4 πελ. 8. Συνδρομὴ ἐν Κερκύρᾳ δραχμ. νέας 5.

— ΣΤΟΑ, ἑφημερίδα ἐκδιδόμενη καθ' ἑκάστην ἐν Ἀθήναις. Διευθυντὴς καὶ συντάκτης Ἄρ. Παμβάς. Συνδρομὴ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ φρ. 30. Γραφεῖον ἐδῶς Κολοκατρώνη κάτωθεν τῆς Βουλῆς.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΕΡΜΗΣ».

Ὁ σύλλογος ἐπιθυμῶν τὴν ὅσον ἔνεστι τελοτέραν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, τίθησιν ἀπὸ τῆς 1/3 Ἰανουαρίου 1881, τακτικῶς καθ' ἑκάστην, ἀπὸ τῆς 7—11 ὡρᾶς μ.μ. εὐραπαῖστί, εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δημοσίου, μετ' ἐλευθέρας εἰσόδου, τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ καὶ τὸ ἀναγνωστήριον, ἐν ᾧ εὐρηνται τακτικῶς αἱ κυριώτεραι ἑφημερίδες τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Βουκουρεστίου καὶ ἅπαντα τὰ ἐν Τουρκίᾳ καὶ Ἑλλάδι ἐκδιδόμενα περιοδικὰ συγγράμματα.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀπευθυντέον :

Τῇ διευθύνσει τοῦ **ΕΡΜΟΥ**, εἰς Κωνσταντινούπο-
λιν, Σταυροδρόμιον, Passage d' Europe, ἀριθμ. 10

Αἱ ἐπιστολαὶ δεόν νά ᾧσιν ἀπηλλαγμένοι ταχυ-
δρομικῶν τελῶν.

Τὰ τῇ Διευθύνσει στελλόμενα ἔγγραφα δὲν ἐπι-
στρέφονται.

Οὐδεμία ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ αἴτησις ἀποστολῆς
φυλλαδίου γίγνεται δεκτὴ μὴ συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ
αντιτίμου.

Δημοσιεύεται ἀγγελία παντός νεωστὶ ἐκδοθέντος
βιβλίου ἢ περιοδικοῦ συγγράμματος, οὗ ἀποσταλῆ
ἀντίτυπον ἢ σειρὰ τῇ διευθύνσει.

Ὁ « Ἑρμῆς » ἀνταλλάσσεται μετὰ παντός περιο-
δικοῦ ἢ ἑφημερίδος.

Τῷ παρῶντι πέντε συνδρομὰς ὑπ' εὐθύνην του
δίδεται δωρεάν τὸ ἐτήσιον σῶμα.

Οἱ ἀλλάσσοντες διαμονὴν συνδρομηταὶ, ὡς καὶ οἱ
μὴ λαμβάνοντες ταχτικῶς τὰ τεύχη αὐτῶν, παρα-
καλοῦνται ν' ἀναφέρωνται τῇ Διευθύνσει ὅπως μὴ ἐ-
πέρχηται βραδύτης περὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ φυλλα-
δίου.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐτησίᾳ	γρ	ἀργ.	30
» » ἑξάμηνος	»	»	16
» » τρίμηνος	»	»	9
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις ἐτησίᾳ	»	»	40
» » ἑξάμηνος	»	»	23
Ἐν Ἐξωτερικῶ ἐτησίᾳ	φρ.		10

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000013000

